

ทรัพยากรสัตว์

ทรัพยากร สัตว์

กฟผ.

ผลิตไฟฟ้าเพื่อความสุขของคนไทย

การรักษาทรัพยากร คือ การรักษาชาติ รักแผ่นดิน

โครงการสำรวจทรัพยากร กายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักษ์พันธุ์กรรมพิชเขื่อนรัชชประภา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ทรัพยากรสัตว์

ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพ
พื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทรัพยากรสัตว์

ISBN : 978-616-271-365-1

ผู้จัดพิมพ์	- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) - การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย - สำนักงานประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
บรรณาธิการบริหาร	รศ.ดร.สันหทัย กลิ่นพิกุล ผู้อำนวยการสำนักงานประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
บรรณาธิการ	นิรันดร์ สุมาลี
บรรณาธิการจัดการ	สุพร เกื้อพิทักษ์
ภาพปก	จิระพงษ์ วงศ์วิวัฒน์
ออกแบบปก	นาลีวัน หิมเหมิ และ สุพร เกื้อพิทักษ์
รูปเล่ม	สุพร เกื้อพิทักษ์
พิมพ์	ครั้งที่ 1
พิมพ์ที่	บริษัท โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์ จำกัด กรุงเทพฯ
ปีที่พิมพ์	ธันวาคม 2559
จำนวนพิมพ์	1,000 เล่ม

คำนำ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) เป็นโครงการสืบเนื่องมาจากพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงมีพระราชดำริให้อนุรักษ์ต้นยางนา (*Dipterocarpus alatus* Roxb.) ในปีพ.ศ. 2503 และมีการรวบรวมพรรณไม้จากภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศมาปลูกไว้ในสวนจิตรลดา ปัจจุบันมีหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วประเทศ เข้าร่วมสนองพระราชดำริฯ จำนวนกว่า 100 หน่วยงาน สำหรับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้เข้าร่วมโครงการ อพ.สธ. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 และได้นำพื้นที่ป่าเขาคลองสีในเขตของมหาวิทยาลัยฯ ดำเนินกิจกรรมออกจำนวนกว่า 200 ไร่เข้าร่วมเป็นพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชฯ และคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยก็ได้เริ่มดำเนินโครงการด้านการวิจัยและงานบริการวิชาการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548 เป็นต้นมา

ในปีพ.ศ. 2553 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยทำการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชของเขื่อนรัชชประภา กว่า 1,400 ไร่ ใน 5 เส้นทาง ใช้เวลาดำเนินงานทั้งหมด 5 ปี ประกอบด้วย การสำรวจทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสำรวจพืชพรรณและป่าไม้ การสำรวจทรัพยากรสัตว์ป่า การสำรวจระบบนิเวศวิทยาทางน้ำ การสำรวจเห็ดรา จุลินทรีย์ พืชสมุนไพร และภูมิปัญญาท้องถิ่น

หนังสือ ทรัพยากรสัตว์ ในพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นผลมาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างในพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลาย และมีประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้ จึงทำให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต้องการจะนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับพันธุ์สัตว์ในพื้นที่ประมาณ 60 ชนิด และหวังว่าข้อมูลต่างๆ ที่อยู่ในหนังสือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาพันธุ์สัตว์ที่สามารถ พบได้ในพื้นที่โครงการฯ และพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
นก	1
วงศ์ Monarchidae	2
นกจับแมลงจุกดำ	
วงศ์ Monarchidae	3
นกแซวสวรรค์	
วงศ์ Muscicapidae	4
นกเขนน้อยไซบีเรีย	
วงศ์ Picidae	5
นกหัวขวานจิวอกแดง	
วงศ์ Pittidae	6
นกแก้วแล้วธรรมดา	
วงศ์ Pycnonotidae	7
นกปรอดคอลาย	
วงศ์ Timaliidae	8
นกจาบดินอกลาย	
วงศ์ Turdidae	9
นกเดินดงหัวสีส้ม	
สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ	11
วงศ์ Bufoidea	12
คางคกบ้าน	
วงศ์ Dicoglossidae	13
กบนา	
กบทูต	

	หน้า
สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ	
วงศ์ Dicroglossidae	15
กบหนอง	
เขียดน้ำนอง	
วงศ์ Microhylidae	17
อึ่งขำดำ	
อึ่งน้ำเต้า	
อึ่งปทุมมาลายู	
อึ่งลาย	
อึ่งลายเลอะ	
อึ่งหลังขีด	
อึ่งอ่างบ้าน	
วงศ์ Ranidae	24
เขียดบัว	
วงศ์ Rhacophoridae	25
ปาดบ้าน	
สัตว์เลื้อยคลาน	27
วงศ์ Agamidae	28
กิ้งก่าบินปีกลาย	
กิ้งก่าหัวแดง	
วงศ์ Colubridae	30
งูสายรุ้ง	
งูแส้หางม้า	
วงศ์ Gekkonidae	32
จิ้งจกหางหนาม	

สัตว์เลื้อยคลาน (ต่อ)

วงศ์ Pythonidae	33
งูเห่า	
วงศ์ Scincidae	34
จิ้งเหลนบ้าน	
จิ้งเหลนภูเขาเกล็ดเรียบ	
จิ้งเหลนหลากหลาย	
วงศ์ Varanidae	37
ตะกวด	
วงศ์ Viperidae	38
งูเขียวหางไหม้ท้องเหลือง	

ปลา

วงศ์ Ambassidae	40
ปลาข้าวเม่าน้ำจืด	
วงศ์ Aplocheilidae	41
ปลาหัวตะกั่ว	
วงศ์ Channidae	42
ปลาช่อน	
วงศ์ Cichlidae	43
ปลานิล	
วงศ์ Clariidae	44
ปลามด	
วงศ์ Cyprinidae	45
ปลาชิวควาย	

	หน้า
ปลา (ต่อ)	
วงศ์ Cyprinidae	46
ปลาตะเพียนขาว	
ปลาตะเพียนน้ำตก	
ปลาเสือสุมาตรา	
วงศ์ Eleotridae	49
ปลาบู่ทราย	
วงศ์ Hemiramphidae	50
ปลาเข็ม	
วงศ์ Osphronemidae	51
ปลากัด	
ปลาแรด	
วงศ์ Pristolepidae	53
ปลาหมอช้างเหยียบ	
สัตว์เลื้อยลูกด้วยนม	55
วงศ์ Erinaceidae	56
หนูเหม็น	
วงศ์ Hipposideridae	57
ค้างคาวหน้ายักษ์กุ่มภรรยา	
ค้างคาวหน้ายักษ์สองสีเล็ก	
ค้างคาวหน้ายักษ์สองสี	
ค้างคาวหน้ายักษ์หมอนโค้ง	
วงศ์ Lorisidae	61
ลิงลมใต้	

	หน้า
สัตว์เลื้อยคลานด้วยนม (ต่อ)	
วงศ์ Megadermatidae	62
ค้างคาวแวมไพร์แปลงเล็ก	
วงศ์ Muridae	63
หนูควาย	
วงศ์ Pteropodidae	64
ค้างคาวขอบหูขาวเล็ก	
ค้างคาวเล็บกุด	
วงศ์ Rhinolophidae	66
ค้างคาวมงกุฎจุกแหลมใต้	
ค้างคาวมงกุฎเลียนมลายูหางสั้น	
วงศ์ Sciuridae	68
กระรอกดินข้างลาย	
วงศ์ Tupaiidae	69
กระแตใต้	
วงศ์ Vespertilionidae	70
ค้างคาวจุกหลอดหูสั้นใต้	
ค้างคาวตีนปืม	
ค้างคาวไฟหัวแบนเล็ก	
ค้างคาวพินร่องเทาดำ	
ค้างคาวมือปืม	
กิ้ง และปู	75
วงศ์ Atyidae	76
กิ้งฝอย	
วงศ์ Palaemonidae	77
กิ้งฝอยแม่น้ำ	

	หน้า
กิ้งและปู (ต่อ)	
วงศ์ Gecarcinucidae	78
ปูนา	
ปูลำห้วยตะวันตก	
วงศ์ Potamidae	80
ปูน้ำตก, ปูหิน	
หอย	81
วงศ์ Arcidae	82
หอยแครงน้ำจืด	
วงศ์ Corbiculidae	83
หอยทราย	
วงศ์ Mytilidae	84
หอยกะพงน้ำจืด	
วงศ์ Unionidae	85
หอยกาบน้ำจืด	
หอยกาบอ้วน	
หอยลาย	
มด	89
วงศ์ Formicidae	90
มดคันรูปหัวใจ	
มดกระโดดเหลือง	
มดคันร่องโค้ง	
มดค่อมอกแดง	
มดตะนอยขนปุย	
มดตะลานปล้องขี้เถ้า	
มดตีนหนามแดง	

มด (ต่อ)

มดทหารอกเรียบ
มดท้องคอด
มดน้ำหวานหรือมดน้ำผึ้ง
มดปากเล็ยดำใหญ่
มดปูยฝ้ายป่า
มดมูม
มดรีว
มดโล่ที่บ้าน
มดหนามกระทิงดำ
มดหนามกลับ
มดหนามเกลี้ยงขาแดง
มดหนามหลายสี
มดหนามหีบทองง่าม
มดหลอดหม่น
มดหลังหนาม
มดหัวละม้ายท้ายใหญ่
มดเหม็น
มดดอกแหลมไพร
มดเอวแบน
มดเอวย้อย
มดไอ้ชู้ดำ
แมงมัน
Bothriomyrmex sp.
Dilobocondyla sp.
Discothyrea sp.
Rhopalomastix sp.

- สีแดง เส้นทางสำรวจที่ 1
- สีเหลือง เส้นทางสำรวจที่ 2
- สีส้ม เส้นทางสำรวจที่ 3
- สีเขียว เส้นทางสำรวจที่ 4
- สีชมพู เส้นทางสำรวจที่ 5

พื้นที่ศึกษา

บรรณานุกรม

- รศ.ดร. วิเชียร จาณูพจน์. 2553 โครงการจัดทำฐานข้อมูลด้านภูมิสารสนเทศ (GIS database) พื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา
- ดร.พิพัฒน์ สร้อยสุข และ ผศ.ดร.สาระ บำรุงศรี. 2553 ความหลากหลายของค้างคาวและนกในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จ.สุราษฎร์ธานี
- ดร.ศันสรียา ว่างกลางกูร. 2553 ความหลากหลาย และการแพร่กระจายของประชากรสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกและสัตว์เลื้อยคลานในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช อพ. สธ. เขื่อนรัชชประภา การไฟฟ้าฝ่ายผลิต
- ผศ.ดร.วชิระ เหล็กนิ่ม และ พิมลพรรณ ลีละวัฒนากุล. 2553 พรรณกุ่ม ปู หอย ปลา และ อุปนิสัยการกินอาหารเบื้องต้น ในแหล่งน้ำพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จ.สุราษฎร์ธานี
- รศ.ดร.ศุภฤกษ์ วัฒนสิทธิ์ และดร.นาวิ หนูนนันต์. 2553 ความหลากหลายของมดในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนรัชชประภา อพ.สธ. จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นก

ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปัก
พันธุ์กรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Monarchidae

2

ชื่อสามัญ นกจับแมลงจุกดำ (Black-naped Monarch)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hypothymis azurea* (Boddaert, 1783)

ลักษณะ

ความยาวปากถึงกัน 16-17.5 ซม. ตัวผู้ที่ทำยทอยมีหงอนสั้นสีดำตั้งเป็นสัน หัว ออก ลำตัวด้านบน และหางสีฟ้าเข้ม ปากกว้างสีฟ้าเข้ม โคนปากมีขนสั้นสีดำโดยรอบ หัว ตาและแถบอกสีดำ ออกตอนล่างจนถึงกันสีขาว ตัวเมียสีหม่นกว่าตัวผู้ ไม่มีหงอนที่ท้ายทอยและแถบดำที่อก

ถิ่นอาศัย

พบได้ทั่วไปในป่าหลายประเภท ทั้งในป่าดิบ ป่าโปร่ง ป่าชายเลน เป็นนกที่ค่อนข้างหวงอาณาเขต มีทั้งที่เป็นนกประจำถิ่นและเป็นนกอพยพ

นก : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Monarchidae

3

ชื่อสามัญ นกแซวสวรรค์ (Asian Paradise - flycatcher)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Terpsiphone paradisi* (Linnaeus, 1758)

ลักษณะ

ความยาวปากถึงกัน 19.5-23.5 ซม. หัวและอกสีเทาเข้ม มีหงอนสีดำตั้งตรง หนึ่งรอบตาและปากสีฟ้า ท้องและก้นสีขาวเทา ตัวผู้มีชุดสีขนสองแบบคือสีน้ำตาลแดง ซึ่งพบบ่อยกว่าอีกแบบ คือ ชุดขนสีขาว ตัวผู้หางยาวมาก ตัวเมียสีคล้ายตัวผู้ ชุดขนสีน้ำตาลแดง แต่หางสั้นกว่า

ถิ่นอาศัย

พบได้ทั่วไปและค่อนข้างบ่อย ตามป่าหลากหลายประเภททั้งป่าดิบและป่าโปร่ง มีทั้งที่เป็นนกประจำถิ่นและเป็นนกอพยพ

นก : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Muscicapidae

ชื่อสามัญ นกเขนน้อยไซบีเรีย (Siberian Blue Robin)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Luscinia cyane* (Pallas, 1776)

ลักษณะ

ความยาวปากถึงกัน 13.5-14.5 ซม. หางสั้น แข็งและตินสีชมพูหรือสีเนื้อ ตัวผู้ปากล่างสีชมพู ปากบนสีดำ บนหัวและหลังจนถึงหางสีฟ้าเข้ม คอดำนท้องและก้นสีขาว มีแถบคาดตาสีดำหนาพาดลงมาจนถึงอก ส่วนตัวเมียหลังสีเทาแกมน้ำตาล หางสีฟ้า ข้างแก้มและสีข้างสีน้ำตาลเหลือง คอท้องและก้นสีขาว

ถิ่นอาศัย

พบได้ในป่าดิบ ป่าโปร่ง ไปจนถึงตามสวนผลไม้ และเป็นนกอพยพที่พบบ่อย

นก : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Picidae

5

ชื่อสามัญ นกหัวขวานจิ๋วอกแดง (Rufous Piculet)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Sasia abnormis* (Temminck, 1825)

ลักษณะ

เป็นนกหัวขวานขนาดเล็กมาก ความยาวปากถึงกัน 8-10.5 ซม. หลังสีเขียวแกมเหลือง ท้องสีน้ำตาลแดง ตัวผู้หน้าผากสีเหลือง ตัวเมียหน้าผากสีน้ำตาลแดง ไม่มีคิ้ว หนังรอบตาสีชมพูแดง

ถิ่นอาศัย

เป็นนกประจำถิ่น พบได้เฉพาะทางภาคใต้

นก : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Picidae

6

ชื่อสามัญ นกแต้วแล้วธรรมดา (Blue-winged Pitta)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Pitta moluccensis* (Müller, 1776)

ลักษณะ

ความยาวปากถึงกัน 18-20.5 ซม. หัวสีดำ คิ้วสีน้ำตาลส้ม คอสีขาว ท้องสีน้ำตาลเหลือง กลางท้องจนถึงกันสีแดง หลังสีเขียว หัวไหลและตะโพกสีฟ้า ตัวผู้และตัวเมียเหมือนกัน

ถิ่นอาศัย

เป็นนกอพยพมาทำรังวางไข่ หากินตามพื้น เกาะนอนบนต้นไม้ไม้สูงมากนัก พบได้บ่อยช่วงฤดูหนาวถึงต้นฤดูร้อน พบได้ทั่วไป ตามป่าโปร่ง ป่าไผ่ ป่าชายเลน และตามสวน

นก : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Pycnonotidae

7

ชื่อสามัญ นกปรอดคอลาย (Stripe-throated Bulbul)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Pycnonotus finlaysoni* Strickland, 1844

ลักษณะ

ความยาวปากถึงกันประมาณ 23 ซม. ตัวผู้และตัวเมียเหมือนกัน
หางสั้นกว่าความยาวปากถึงหาง หัวและหลังสีน้ำตาลแกมเขียว ท้องสีน้ำตาล
เทา หน้าและคอมีลายขีดสีเหลือง แถบตาดำ ปีกสีไพล ก้นสีเหลือง

ถิ่นอาศัย

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อยพบได้ตามป่าโปร่ง ชายป่า มีเสียงร้อง
ดัง “วิก-วิก-อิ-วิก” ที่ค่อนข้างดังและเป็นเอกลักษณ์

นก : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Timaliidae

8

ชื่อสามัญ นกจาบดินอกกลาย (Puff-throated Babbler)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Pellorneum ruficeps* Swainson, 1832

ลักษณะ

ความยาวปากถึงกัน 16-18 ซม. ตัวผู้และตัวเมียเหมือนกัน ตาสีแดง คิ้วสีขาว หน้าผากถึงท้ายทอยสีน้ำตาลแดง หลังและหางสีน้ำตาลแกมเขียว คอและท้องสีขาว หน้าอก สีข้างและกันมีแถบลาย เป็นเส้นสีน้ำตาลแกมเขียว

ถิ่นอาศัย

เป็นนกประจำถิ่น พบบ่อย กระโดดหากินตามพื้น พบได้ตามป่าโปร่ง ชายป่า มีเสียงร้องดัง “วี-วี-เวี้ยว” เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่จำเป็นต้องเห็นตัวก็รู้ว่าเป็นนกชนิดนี้

นก : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Turdidae

9

ชื่อสามัญ นกเดินดงหัวสีส้ม (Orange-headed Thrush)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zoothera citrina* (Latham, 1790)

ลักษณะ

ความยาวปากถึงกัน 20.5-23.5 ซม. ตัวผู้หัว คอและอกสีส้ม หลังสีเทา เทาแกมฟ้า ก้นสีขาว ส่วนตัวเมียสีซีดกว่าเล็กน้อย หลังสีเทาแกมเขียว หลัง - ตามีแถบสีคล้ำ มีแถบสีขาวเล็กๆ ใกล้หัวปีก

ถิ่นอาศัย

มักหากินตามพื้น พบไม่บ่อย พบได้ในป่าดิบ ชายป่า ไปจนถึงตาม สวนผลไม้ มีทั้งที่เป็นนกประจำถิ่นและเป็นนกอพยพ

นก : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นก : ไนพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ป่าบกพื้นที่อนุรักษ์พิเศษ
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ

ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปัก
พันธุ์กรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Bufonidae

ชื่อสามัญ คางคกบ้าน
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Duttaphrynus melanostictus*

ลักษณะ

ตัวมีขนาดใหญ่ ผิวหนังแห้งและมีปุ่มปมทั้งตัว เป็นปุมพิษ โดยเฉพาะหลังลูกตามีรูปทรงกลมคล้ายเมล็ดถั่วยาวประมาณ 25 มม. กว้าง 10 มม. แขนหูลูเห็นได้ชัดเจนขนาดเล็กกว่าลูกตาเล็กน้อย ผิวหนังมีสีน้ำตาลหรือสีเทาทั้งลำตัว บริเวณรอบปุมพิษจะมีสีเข้มกว่าบริเวณอื่น ๆ ใต้ท้องมีสีน้ำตาลเหลืองอ่อน ฤดูผสมพันธุ์ จะวางไข่ในช่วงฤดูร้อน จนถึงปลายฤดูฝน (เดือนมีนาคม-เดือนกันยายน) เป็นสัตว์ที่กินแมลงและกินอาหารได้หลากหลายมาก พบชุกชุมในช่วงฤดูฝน

ถิ่นอาศัย

พบกระจายพันธุ์ทั่วไปในวงกว้างในทวีปเอเชีย ตั้งแต่แนวเทือกเขาหิมาลัย, อินเดีย, จีนตอนใต้, ทุกประเทศในภูมิภาค อินโดจีน และพบได้ทั่วไป ในทุกสภาพแวดล้อม ทั้งในเมืองใหญ่และในป่าดิบ

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Dicroglossidae

13

ชื่อสามัญ กบนา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hoplobatrachus rugulosus*

ลักษณะ

ผิวหนังด้านหลังมีสีน้ำตาลจุดดำ ผิวหนังขรุขระมีรอยย่น ที่ริมฝีปากมีแถบดำ ใต้คางมีจุดดำ หรือแถบลายดำ กบนาตัวเมียมีขนาดโตกว่าตัวผู้ เมื่อโตเต็มที่ และพร้อมที่จะผสมพันธุ์จะมองเห็นถุงเสียงเป็นรอยย่น สีดำที่ใต้คาง ข้างลำตัวจะมีตุ่ม เมื่อคลำดูมีลักษณะสากมือ

ถิ่นอาศัย

พบกระจายพันธุ์ในพื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ลุ่มชื้นแฉะ พื้นที่น้ำท่วม มีน้ำท่วม มีน้ำขัง พื้นที่พรุ พื้นที่แหล่งน้ำทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งที่มีน้ำขังชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่ง น่าน้ำ ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม รวมไปถึงพื้นที่ชายฝั่งทะเล และพื้นที่ของทะเล

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Dicroglossidae

14

ชื่อสามัญ กบทูต

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Limnonectes blythii*

ลักษณะ

ปลายปากเรียวแหลมจนเห็นได้ชัด ส่วนลำตัวอ้วนใหญ่ ผิวเป็นตุ่มเล็ก ๆ ไม่สะดุดตา ตูกลายเป็นผิวหนังเรียบ เมื่อโตเต็มที่แล้วตัวจะมีสีน้ำตาลแดง ริมฝีปากดำ มีขีดดำจากท้ายตาลากมาจนถึงเหนือวงแก้มหู บริเวณสีข้างอาจมีลายหรือจุดสีดำ น้ำตาลเข้ม ส่วนขามีลายเข้มคาดเป็นระยะ ๆ มีนิสัยหากินตอนกลางคืน ตัวผู้จะมีขนาดใหญ่กว่าตัวเมีย กบทูตจัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 แต่จัดเป็นสัตว์ป่าชนิดที่เพาะพันธุ์ได้

ถิ่นอาศัย

ชอบสภาพอากาศค่อนข้างเย็น เวลากลางวันมักหลบซ่อนอยู่ตามที่มีดกทึบ เช่น โปรงไม้, หลุม, พงหญ้า บริเวณที่มีสภาพชุ่มชื้นอยู่ตลอดเวลา

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักรักษาพันธุ์พืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Dicroglossidae

15

ชื่อสามัญ กบหนอง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Fejervarya limnocharis*

ลักษณะ

ลำตัวมีขนาดปานกลางวัดจากปลายปากถึงก้นยาว 44–52 ม.ม. ลำตัวเป็นปุ่ม ผิวหนังมีตุ่มเล็กๆ ปลายหัวมน แผ่นหูมีขนาดเล็กกว่าลูกตาดเล็กน้อย มีสันเหนือแผ่นหู นิ้วมือและนิ้วเท้าปลายค่อนข้างแหลม นิ้วหัวแม่มือยาวกว่า นิ้วชี้มองเห็นได้ชัด นิ้วเท้ามีพังผืดยึดเพียงครึ่งหนึ่ง หรือ 1 ใน 3 ของความยาวนิ้ว ทำให้เห็นนิ้วเท้าดูยาวกว่าปกติ ลำตัวมีสีหลากหลาย ตั้งแต่สีน้ำตาลออกเขียว น้ำตาลแดงจนถึงน้ำตาลคล้ำ บางตัวมีแถบขาวพาดตรงกึ่งกลางหลังปุ่มและสันมักมีสีคล้ำกว่า สีพื้นมือและเท้ามีสีจางกว่าสีลำตัว ใต้คางอกสีขาวยาวๆ กลายเป็นสีเหลืองที่ท้องและใต้แขนขา ตัวผู้สังเกตเห็นได้ง่ายโดยมีปื้นสีดำเด่นชัด

ถิ่นอาศัย

อาศัยอยู่ได้เกือบทุกแห่ง ไม่ว่าจะใกล้น้ำและไกลน้ำ พบในโพรงไม้ ใต้ก้อนหิน ขอนไม้ผุ กองใบไม้แห้ง ซอกหิน ตามริมลำธารและบริเวณหญ้ารก

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Dicroglossidae

ชื่อสามัญ เขียดน้ำนอง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Occidozyga martensii*

ลักษณะ

มีขนาดตัวเล็กจากปลายปากถึงกันประมาณ 30 มม. ลำตัวสั้น และป้อม ผิวหนังลำตัวมีตุ่มเล็กกระจาย และมีหนาแน่นทางส่วนท้ายของลำตัวมากกว่าทางส่วนหน้าของลำตัว แต่ผิวหนังลำตัวด้านท้องเรียบ มีรอยพับของผิวหนังพาดขวางบนหัวทางด้านท้ายตา ด้านหลังมีสีน้ำตาลเทา หรือสีน้ำตาลเข้ม นิ้วเท้าหน้าไม่มีแผ่นหนังระหว่างนิ้ว

ถิ่นอาศัย

ในเวลากลางวันหลบซ่อนตัวอยู่ใต้พุ่มของพรรณพืชที่เติบโตปกคลุมขอบแหล่งน้ำ หลบซ่อนตัวอยู่ในซอกหิน และออกหากินเวลากลางคืนบนพื้นดินเปิดโล่ง

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Microhylidae

17

ชื่อสามัญ อึ่งข้างดำ
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Microhyla heymonsi*

ลักษณะ

ขนาดวัดจากปลายปากถึงกัน 15–22 ม.ม. ลำตัวแบนราบ ท้องป่อง หัวแหลม ไม่เห็นแผ่นหู มีรอยพับของผิวหนังจากลูกตาไปยังรักแร้ รูมูกอยู่ก่อนไปทางปลายปากมากกว่าใกล้ตำแหน่งลูกตา นิ้วมือค่อนข้างสั้น ปลายนิ้วแผ่เป็นแผ่นแบน ขาคู่หลังสั้น นิ้วเท้ามีพังผืดยึดเพียงชนิดเดียว ผิวหนังเรียบสีเทาคล้ำ หัวสีคล้ำกว่าหลัง บางตัวมีแผ่นหลังสีออกน้ำตาลแดง แผ่นหลังมีจุดสีดำเล็ก 1 คู่ตรงกึ่งกลางหน้า และด้านข้างลำตัวสีดำจันเกือบดำสนิท ขาและแขนมีลายพาดสีจาง ตรงกันมีปื้นสีดำใหญ่เด่นชัดใต้ท้องสีออกเหลืองอ่อน มีจุดละเอียดสีดำกระจาย

ถิ่นอาศัย

ชุกซ่อนตัวใต้ใบไม้แห้ง กองหิน กองหญ้า และวัสดุอื่นๆ บนพื้นดิน มักอยู่ไม่ไกลจากแหล่งน้ำ

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Microhylidae

18

ชื่อสามัญ อึ่งน้ำเต้า

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Microhyla fissipes*

ลักษณะ

เป็นอึ่งขนาดเล็กยาว 23 - 28 ม.ม. หัวเล็ก หน้าสั้น ลำตัวด้านบนมีสีน้ำตาลเทา น้ำตาลเข้ม น้ำตาลเหลือง หรือสีน้ำตาลแดง มีลายรูปน้ำเต้าสีน้ำตาลเข้ม มีเส้นสีดำข้างจมูกผ่านตาต่อเนื่องไปตามสีข้าง ขามีลายพาดขวางสีน้ำตาลเข้มหรือเหลือง ตัวผู้คางสีดำ ท้องสีขาวออกเหลือง ปลายนิ้วเรียวยาว เท้าหลังมีพังผืดเต็มความยาวนิ้ว

ถิ่นอาศัย

พบได้ทั่วไป ตามพื้นที่ไผ่ไม้ และตามกอพืช ในป่าทุกประเภทและสวนในบ้าน

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Microhylidae

19

ชื่อสามัญ อึ่งปุมมลายู

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Kalophrynus pleurostigma*

ลักษณะ

มีส่วนหัวกลม จมูกมีติ่งเล็ก ๆ ยื่นแหลม แผ่นหูเป็นแผ่นกลมไม่มีพังพืด ตีนหลังซึ่งเกือบเต็มนิ้ว โคนขามีสีแดงสด ทุ่งเสียงมีลายขีดสีเข้มเป็นทางยาว 2 ขีด บนหลังอาจมีลายลากยาวจาง ๆ ตามด้วยจุดประบนลำตัว ลำตัวมีสีน้ำตาลอ่อนหรือสีน้ำตาลแดง

ถิ่นอาศัย

พบได้ในป่าดิบชื้น ป่าดิบชื้นที่ราบ ป่าพรุ ป่าเสื่อมโทรม หรือพื้นที่เกษตรกรรม ใกล้กับทุ่งน้ำท่วม

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Microhylidae

20

ชื่อสามัญ อึ่งลาย
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Calluella guttulata*

ลักษณะ

ลำตัวสีเทา สีข้างและขามีสีแดงอ่อนๆ กลางหลังมีลวดลายสมมาตรกัน ขอบของลายหยักเป็นคลื่นสีจางลงมาถึงสีข้างและเป็นลายพาดมาที่ขา ได้ตามีขีดสีจางเฉียง 1 ขีด ปลายหัวมีจุดสีขาว คอและอกแต้มด้วยสีน้ำตาลเป็นอึ่งขนาดกลาง ความยาวจากปลายจมูกถึงก้นยาวประมาณ 50 มม. หน้าสั้น ลำตัวอ้วนป้อม ไม่เห็น Tympanum ลำตัวสีน้ำตาลมีลายเส้นทแยงไปมาสีน้ำตาลเข้มสีส้มหรือสีแดง ปากสีน้ำตาลเหลือง ปลายนิ้วทุ่ เท้าหลังมีพังผืด 1 ใน 3 ส่วนของนิ้ว

ถิ่นอาศัย

พบในสังคมเมืองใหญ่ ในที่ชื้น ใต้ใบไม้แห้ง และใต้ดิน

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Microhylidae

21

ชื่อสามัญ อึ่งลายเลอะ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Microhyla butleri*

ลักษณะ

ตัวมีขนาดเล็ก จากปลายปากถึงกันยาวประมาณ 30 มม. ลำตัวเรียวยาว หัวแหลม ผิวหนังลำตัวเรียบ ส่วนต้นด้านหลังมีตุ่มแบนกระจาย ด้านหลังมีสีเทาหรือสีน้ำตาลเทาหรือสีน้ำตาลแดง ส่วนปลายสุดของหัวเป็นสีจาง และมีทางสีครีมจากด้านท้ายตาลงไปที่ต้นขาหน้า บนหลังมีลวดลายสีเข้มขอบขาวหรือขอบสีแดง รูปร่างคล้ายน้ำเต้า ด้านข้างลำตัวสีจางและมีจุดสีแดงกระจาย เพศผู้มีคางเป็นจุดประสีเทาเข้ม และขีดจางจนเกือบขาว เพศเมียขาหน้าและขาหลังเรียวยาว เมื่อพับขาหลังแนบกับลำตัวไปทางด้านหน้า ข้อเท้าอยู่ในตำแหน่งใกล้ส่วนปลายของปาก นิ้วเท้าหน้าไม่มีแผ่นหนังระหว่างนิ้ว นิ้วเท้าหลังมีแผ่นหนังประมาณ 1/3 ของความยาวนิ้ว ส่วนปลายของนิ้วทุกนิ้วขยายออกเป็นตุ่ม และมีรอยหยักทางด้านหน้าของตุ่ม กับมีร่องยาวอยู่ทางด้านบนของตุ่ม ตุ่มของนิ้วเท้าหลังใหญ่กว่าของนิ้วเท้าหน้า

ถิ่นอาศัย

อาศัยตามพื้นล่างของป่าที่มีความชุ่มชื้น

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Microhylidae

22

ชื่อสามัญ อึ่งหลังขีต
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Micryletta inornata*
ลักษณะ

ลำตัวค่อนข้างแบน วัดจากปลายปากโดยตลอดยาวประมาณ 3 ซม. ผิวหนังเรียบทั้งตัว ลำตัวมีสีเทาแกมน้ำตาล มีขีดดำเรียงเป็นแถวจากไหล่ถึงซอกขาหลัง เยื่อหุ้มคูลมด้วยผิวหนัง ขาสั้นปลายนิ้วพองเล็กน้อย นิ้วแรกสั้นกว่านิ้วที่สองมาก นิ้วขาหลังไม่มีพังผืด

ถิ่นอาศัย

ชุกช่อนตัวอยู่ในขอนไม้ผุ หรือในกองใบไม้ผุ และกิ่งไม้ ที่สุ่มกัน พบอยู่ใต้กองกิ่งไม้ที่สุ่มกันอยู่ริมถนนในป่าดิบแล้ง เป็นจุดที่มีแสงแดดส่องถึงในตอนบ่ายๆ

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Microhylidae

23

ชื่อสามัญ อึ่งอ่างบ้าน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Kaloula pulchra*

ลักษณะ

ลำตัวอ้วนกลม หัวกว้าง และปลายปากแหลมไม่มาก ขา และแขนค่อนข้างสั้น มีความยาวไล่เลี่ยกัน นิ้วมือและนิ้วเท้าตอนปลายแผ่แบนและตัดตรงทางด้านหน้า ผิวหนังเรียบลื่นมีปุ่มเล็กๆ กระจายอยู่ทั่วหลังและมากในขา คู่หลัง ลำตัวด้านหลังสีออกน้ำตาลคล้ำหรือน้ำตาลแกมแดง มีลายแถบกว้างสีน้ำตาลอ่อนพาดตั้งแต่เหนือลูกตาจนถึงโคนขาทั้งสองข้างตรงปลายบนสุด แต่ละแถบยังเชื่อมต่อกันระหว่างลูกตาทั้งสองข้างปลายล่างสุด

ถิ่นอาศัย

ส่วนใหญ่ขุดดินลึกลงไปซ่อนตัวอยู่ เลือกดินที่ชื้นและร่วนซุย เมื่อฝนตกหนักติดต่อกันหลายวันจึงจะขึ้นออกมาหากิน

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Ranidae

24

ชื่อสามัญ เขียดบัว

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hylarana erythraea*

ลักษณะ

ลำตัวเรียว ขนาดจากปลายปาก ถึงก้นประมาณ 70 มม. ผิวหนังเรียบ มีแผ่นหนังหนาสีขาวหรือสีครีม ขอบมีสีน้ำตาลเข้ม ลำตัวด้านหลังและด้านข้างมีสีเขียว ขอบล่างด้านข้างลำตัวมีสีน้ำตาลเข้ม มีจุดสีเข้มกระจายอยู่ด้านข้างลำตัวและบนหลังส่วนท้ายของลำตัว ขอบปากบนและท้องมีสีขาว แผ่นเยื่อหุ้มสีน้ำตาล ขาหน้าและขาหลังมีสีน้ำตาล และมีแถบสีเข้มพาดตามความยาวของขา ขาหน้าและขาหลังเรียวยาว นิ้วยาว เมื่อพับขาหลังแนบกับลำตัวไปทางด้านหน้า ข้อเท้าอยู่ในตำแหน่งช่องเปิดจมูก นิ้วเท้าหน้าไม่มีแผ่นหนัง ระหว่างนิ้วนิ้วเท้าหลังมีแผ่นหนังเกือบเต็มความยาวนิ้ว

ถิ่นอาศัย

อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำที่มีกอพืชน้ำขึ้นหนาแน่น เช่น บัว จอก แหน ผักตบ เป็นต้น หากินในเวลากลางคืน มีความว่องไวมาก พบกระจายพันธุ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในประเทศไทยพบได้ทุกภาค

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Rhacophoridae

25

ชื่อสามัญ ปาดบ้าน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Polypedates leucomystax*

ลักษณะ

ตัวมีขนาดปานกลาง จากปลายปากถึงรูทวารประมาณ 50–75 มม. ลำตัวเรียวและแบน ผิวหนังลำตัวเรียบ ปลายนิ้วทั้งหมดเป็นปุ่มกลม มีแผ่นยึดเป็นพังผืดระหว่างนิ้วเฉพาะขาหลังเท่านั้น นิ้วเท้าเหนียวสามารถเกาะติดกับผิวนิ่งได้ บริเวณด้านหลังระหว่างลูกตา ผิวหนังจะแบนราบจนติดกับกะโหลก และมีลายเข้มคล้ายนาฬิกาทรายอยู่บนท้ายทอยพาดมาจนถึงหัวไหล่ และมีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี

ถิ่นอาศัย

พบได้ทั่วไปในทวีปเอเชีย ตั้งแต่บังกลาเทศ, บรูไน, กัมพูชา, จีน, อินเดีย, อินโดนีเซีย, ลาว, มาเลเซีย, เมียนมาร์, เนปาล, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์, ไทย, เวียดนาม สำหรับในประเทศไทยพบได้ทั่วทุกภาค

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สัตว์เลื้อยคลาน

ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปัก
พันธุ์กรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Agamidae

28

ชื่อสามัญ กิ้งก่าบินปีกลาย (Banded Winged Flying Lizard)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Draco taeniopterus*

ลักษณะ

ขนาดตัวเล็ก (จากปลายปากถึงก้น 66 – 77 มม. และหางยาว 136 – 153 มม.) ลำตัวแบน หัวเล็ก หางยาว โคนหางใหญ่ ลำตัวสีเทา หรือสีเทาอมเขียวและมีลายสีดำ หางมีแถบสีเข้มกับสีจางพาดขวางเป็นปล้อง ด้านท้องสีเหลือง ขาหน้าและขาหลังมีแถบสีเข้มพาดขวาง ด้านข้างลำตัวระหว่างด้านท้ายของขาหน้ากับด้านหน้าของขาหลังมีแผ่นหนังแผ่ออก ขอบปีกสีแดงเห็นชัดเจน เกล็ดใหญ่เรียงตัวลักษณะคล้ายรูปตัววายภาษาอังกฤษหัวกลับ เพศผู้มีแผ่นหนังสั้นที่ด้านข้างลำคอ (wattle) และมีเหนียง (dewlap) ใต้คอ เหนียงยาวกว่าความยาวหัวและส่วนปลายของเหนียงมนกลม เหนียงใต้คอมีสีแดงส้ม แต่ส่วนปลายสีเขียวจาง

ถิ่นอาศัย

ค่อนข้างจำกัดแหล่งอาศัยในพื้นที่เป็นกลุ่มไม้ทึบ

สัตว์เลื้อยคลาน : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Agamidae

29

ชื่อสามัญ กิ้งก่าหัวแดง (Red chameleon)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Calotes versicolor*

ลักษณะ

เป็นกิ้งก่าขนาดกลาง ตัวผู้มีสีสันสะดุดตามาก ตั้งแต่คอถึงช่วงกลางลำตัวจะมีสีแดงสด ใต้คางมีแผ่นสีดำรูปสามเหลี่ยมสีแดงเข้ม ซึ่งเป็นที่มาของชื่ออีกชื่อหนึ่งของมันคือ “Blood sucker” สามารถเปลี่ยนสีได้รวดเร็วเวลาตกเวลาตกใจมักเป็นลายบั้งตามตัวลงมาจนถึงหาง มีอาณาเขตเป็นของตัวเอง กินแมลงขนาดเล็ก เช่น ตั๊กแตนที่อยู่ตามทุ่งหญ้า และหนอนผีเสื้อ วางไข่คราวละ 4-12 ฟอง

ถิ่นอาศัย

อาศัยอยู่บนต้นไม้และพื้นดินในบางครั้ง

สัตว์เลื้อยคลาน: ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Gekkonidae

30

ชื่อสามัญ จิ้งจกหางหนาม (Spiny-tailed house gecko)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hemidactylus frenatus*

ลักษณะ

ลำตัวจะมีความยาว 7 ซม. ตัวเต็มวัยอาจจะยาวถึง 12-13 ซม. มีสีน้ำตาลอ่อนจนถึงเข้ม หางค่อนข้างกลม มีหนามอยู่บริเวณด้านข้าง ตัวเมียวางไข่คราวละ 2 ฟอง ไข่จะใช้เวลาฟักประมาณ 50 - 65 วัน ตัวอ่อนที่ออกจากไข่จะมีขนาดประมาณ 6 ซม. วงจรชีวิตมีอายุประมาณ 5-10 ปี การงอกใหม่ของหางจิ้งจกใช้เวลาประมาณ 2 - 6 สัปดาห์

ถิ่นอาศัย

บนต้นไม้ขนาดกลางและขนาดใหญ่ในป่าธรรมชาติ เกาะหัวลงอยู่บนต้นไม้ และข้างใต้กิ่งใหญ่ๆ อาศัยสีลำตัวช่วยพรางตา ศัตรู และได้หากินไปตามเปลือกไม้ในเวลากลางคืน

สัตว์เลื้อยคลาน : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Scincidae

31

ชื่อสามัญ จิ้งเหลนบ้าน (East Indian brown mabuya)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mabuya multifasciata*

ลักษณะ

ลำตัวหนาแต่หลังแบนจึงดูคล้ายว่ามีลำตัวเป็นรูปสี่เหลี่ยมทรงกระบอก หัวและลำตัวมีสีน้ำตาลเหลืองทอง เกือบมีความเงางาม มีลายเส้นสีดำข้าง ลำตัวตั้งแต่ 5-7 ขีด ปลายปากเรียวแหลมและเล็กด้านข้างลำตัวเป็นสีน้ำตาลเข้ม มีจุดสีขาว ขณะที่บางตัวเป็นสีส้ม มีหางเรียวยาว ใต้ท้องสีขาวเทาหรือออกเหลือง มีความยาวลำตัวประมาณ 81– 90 มม. หางยาวประมาณ 142– 156 มม. ตัวเมียที่มีขนาดเล็กกว่า

ถิ่นอาศัย

พบในป่าที่จนถึงพื้นที่ในสังคมเมืองใหญ่ เช่น สวนสาธารณะ หรือสวนหลังบ้าน โดยมักหากินบนพื้นดินเป็นหลัก ซึ่งพบได้ง่ายและบ่อยที่สุด

สัตว์เลื้อยคลาน: ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Scincidae

32

ชื่อสามัญ จิ้งเหลนภูเขาเกล็ดเรียบ (Streamside forest skink)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Sphenomorphus maculatus*

ลักษณะ

เป็นจิ้งเหลนที่มีรูปร่างเพรียว เกล็ดปลายจมูกนุ่มเป็นแอ่ง หลังมีสีน้ำตาลออกส้ม มักมีลายจุดสีดำ มีแถบสีดำคาดตาต่อเนื่องไปตามข้างถึงโคนหาง ใต้แถบสีดำเป็นสีครีม มีจุดสีดำเรียงเป็นแถบตลอดข้างลำตัว หางสีออกส้มอาจมีลายสีดำ ท้องสีขาวครีม ช่วงฤดูผสมพันธุ์ประมาณปลายฤดูฝน ท้องจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองสด หางเปลี่ยนเป็นสีส้ม

ถิ่นอาศัย

มักพบหากินตามพื้นใต้ซากใบไม้ ตามก้อนหินริมลำธาร

สัตว์เลื้อยคลาน : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Scincidae

33

ชื่อสามัญ จิ้งเหลนหลากลาย (bronze grass skink)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mabuya macularia*

ลักษณะ

ขนาดตัวเล็กจากปลายปากถึงก้นประมาณ 65 มม. และหางยาว 100 มม. หัวยาว ส่วนปลายของหัวเรียว หางยาว ผิวหนังลำตัวมีเกล็ดปกคลุมพื้นผิวมัน เกล็ดบนหัวเป็นแผ่นกว้างและเรียบ แต่เกล็ดบริเวณท้ายทอยมีสันแบน เปลือกตาล่างมีเกล็ดปกคลุม ลำตัวด้านหลังมีสีน้ำตาล หางมีผื่นสีดำกระจายขอบปากบนสีขาวและเป็นเส้นสีขาว ขาหน้าและขาหลังสีน้ำตาล และมีจุดสีขาวกระจาย เพศผู้มีสีเข้มกว่าเพศเมีย ขาหน้าและขาหลังค่อนข้างยาว นิ้วเท้ายาว นิ้วเท้าทุกนิ้วมีเล็บ หลังมีเกล็ดเป็นตุ่ม

ถิ่นอาศัย

หากินอยู่บนพื้นดินในพื้นที่ป่า

สัตว์เลื้อยคลาน: ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Varanidae

34

ชื่อสามัญ ตะกวด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Varanus nebulosus*

ลักษณะ

มีรูปร่างคล้ายเหี้ย (*V. salvator*) ซึ่งเป็นสัตว์ที่อยู่ในสกุลและวงศ์เดียวกัน โดยมักจำสับสนกับเหี้ยหรือเรียกสลับกัน แต่ตะกวดมีขนาดเล็กกว่าเหี้ยมาก และตำแหน่งของโพรงจมูก อีกทั้งสีสันของตะกวดจะมีสีน้ำตาลหรือสีดำ ซึ่งแตกต่างจากเหี้ยที่มีสีเหลืองผสมอยู่เป็นลาย และอุปนิสัยตะกวดมักจะไม่ค่อยอาศัยอยู่ใกล้แหล่งน้ำหรือชอบว่ายน้ำหรือหากินในน้ำเหมือนเหี้ย และไม่ดุร้ายเท่า

ถิ่นอาศัย

อาศัยบนต้นไม้ ปีนต้นไม้เก่ง ชอบนอนผึ่งแดดตามกิ่งไม้ แต่หากินตามพื้นดิน และตามป่าโปร่งมากกว่าป่าทึบ

สัตว์เลื้อยคลาน : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Colubridae

35

ชื่อสามัญ งูสายรุ้ง (Feeding rainbow water snake)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Enhydris enhydris*

ลักษณะ

ความยาวเฉลี่ย 40 ซม. หัวเล็ก คอเล็กกว่าหัว ลำตัวอ้วนใหญ่ ตัวกลม พื้นลำตัวสีน้ำตาล มีลายสีดำขมพูสลับเหลือง เป็นแนวยาวตลอดตัวถึงปลายหาง ท้องสีขาวอมเหลือง หางเรียวสั้น มีพื้นหน้าทั้งบนและล่างยาว เหมือนเขี้ยว โดยเขี้ยวบนยาวกว่าเขี้ยวล่าง ผิวเป็นเงามัน สะท้อนแสง เหมือนสีรุ้ง ลูกตาดำ กลมเล็ก ลิ้นสีชมพูอ่อน

ถิ่นอาศัย

อาศัยตามพื้นที่ป่าที่มีความชื้น ลำธาร และแหล่งน้ำธรรมชาติ

สัตว์เลื้อยคลาน: ในพื้นที่โครงการสร้างรพช. วิทยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Colubridae

36

ชื่อสามัญ งูแส้หางม้า (Siamese cat-eyed snake)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Boiga cynodon*

ลักษณะ

ลำตัว วัดจากปลายปากถึงกัน 1 -1.2 เมตร หัวยาวและกว้างกว่าลำคอ ตาใหญ่ ตัวยาวและแบนข้าง หางยาว ปลายหางเรียวเล็ก ผิวหนังลำตัวมีเกล็ดปกคลุม เกล็ดบนหัวเป็นแผ่นกว้าง เกล็ดบนหลังและด้านบนของหางมีพื้นผิวเรียบและเกล็ดบนหลังในแนวกลางตัว (vertebral scale) ใหญ่กว่าเกล็ดแถวอื่น และขอบด้านท้ายของแผ่นเกล็ดตัดตรง เกล็ดท้องขยายกว้าง เกล็ดใต้หางเป็นแถวคู่ หัวและบนหลังสีเทาหรือสีน้ำตาล

ถิ่นอาศัย

บริเวณที่มีกลุ่มไม้ กระจายตามพื้นดิน และที่ชื้นๆ

สัตว์เลื้อยคลาน : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Pythonidae

37

ชื่อสามัญ งูเหลือม (Reticulated python)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Python reticulatus*

ลักษณะ

ลำตัวตั้งแต่ปลายหัวจรดปลายหางมีสีเหลืองหรือสีเหลืองปนน้ำตาล พื้นของตัวสีน้ำตาลแดง มีลายแบ่งเป็นวงมีหลายสีที่บริเวณส่วนหัวมีเส้นสีดำขนาดเล็กเรียวยาวเรียกว่า “ศรดำ” ปากมีขนาดใหญ่และฟันแหลมคม ขากรรไกรแข็งแรงมาก สามารถถอดขากรรไกรในการกลืนเหยื่อที่มีขนาดใหญ่ได้ หัวเด่นแยกออกจากคอดอย่างชัดเจน ปลายหางยาวแหลม เกล็ดเรียบเรียงเป็นแถวได้ระหว่าง 69-74 แถว ที่บริเวณกลางลำตัวเกล็ดทวารเป็นแผ่นเดี่ยว

ถิ่นอาศัย

อาศัยตามโพรงดิน โพรงไม้ในที่มืดและเย็น หลาย ๆ วันจึงจะออกหากินครั้งหนึ่ง

สัตว์เลื้อยคลาน: ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Viperidae

38

ชื่อสามัญ งูเขียวหางไหม้ท้องเหลือง (Green pit viper)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Trimeresurus albolabris*

ลักษณะ

เป็นงูพิษชนิดหนึ่ง ลำตัวสีเขียวอมเหลืองสด บนตัวสีเขียวอมน้ำเงิน หางสีแดงชัดเจน ท้องเหลืองหรือขาว งูเขียวหางไหม้ท้องเหลืองปกติเลื้อยช้าๆไม่รวดเร็ว มีนิสัยดุ สามารถจะฉกศัตรูเมื่อเข้าใกล้ได้อย่างรวดเร็ว จะใช้ลำตัว และหางรัดพันยึดกับกิ่งไม้ไว้ หากินในเวลากลางวันทั้งตามพื้นดินที่มีหญ้ารกๆ และบนต้นไม้ ชอบกินหนู กบ เขียดเป็นอาหาร ออกลูกเป็นตัว ครั้งละ 7-15 ตัว

ถิ่นอาศัย

อยู่ตามพุ่มไม้เตี้ยๆ กอหญ้า กระจ่างต้นไม้ขณะเกาะนอนบนไม้

สัตว์เลื้อยคลาน : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปลา

ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปัก
พันธุ์กรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Ambassidae

40

ชื่อสามัญ ปลาข้าวเม่าน้ำจืด, ปลาแป้นแก้ว (Siamese glassfish)

ชื่อท้องถิ่น ปลาเม่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Parambassis siamensis* (Fowler, 1937)

ลักษณะ

เป็นปลาขนาดเล็กลำตัวสั้น ท้องกลมมน หัวเล็กสั้น ตาโตอยู่ด้านข้าง จะงอยปากสั้นๆ รูจมูก 2 คู่อยู่ชิดตา ปากกว้าง อยู่ปลายหน้าสุดของจะงอยปาก ขากรรไกรล่างยาวกว่าขากรรไกรบนเล็กน้อย มุมปากยาวเลยขอบด้านหน้า ไม่มีฟันบนลิ้น ครีบอกปลายโค้งมนวางตัว ในแนวเฉียงหลังช่องเปิดเหงือก ครีบหางเว้าลึกแบบส้อม เกสติดคลุมลำตัวเล็กบางล่อนหลุดได้ง่าย ขณะมีชีวิต ลำตัวค่อนข้างใสสามารถมองเห็นกระดูกภายใน ครีบอก ครีบหลัง ครีบท้อง ครีบกันและครีบหางไม่มีสีหรือมีสีเหลืองจางๆและมักพบเม็ดสีดำกระจายตามครีบจางๆ บริเวณท้องสีขาวขุ่นเหลืองเงินวาว

ถิ่นอาศัย

แหล่งน้ำจืดที่เป็นแหล่งน้ำนิ่ง อ่างเก็บน้ำ ในพื้นที่ตอนกลางของลุ่มน้ำจนถึงพื้นที่ราบของลุ่มน้ำ พื้นท้องน้ำเป็น กรวด ทราย หรือทรายปนโคลน มีพีชน้ำหรือกิ่งไม้หนาแน่น พบแพร่กระจายในทุกภูมิภาคของประเทศไทย

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Aplocheilidae

41

ชื่อสามัญไทย ปลาหัวตะกั่ว (Blue panchax)

ชื่อท้องถิ่น ปลาหัวแก้ว

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Aplocheilichthys panchax* (Hamilton, 1822)

ลักษณะ

เป็นปลาขนาดเล็ก ลำตัวยาวเพรียวแบนข้าง ท้องกลมมน ส่วนหัวมนทู่ มีรูจมูก 2 คู่อยู่ชิดตา ครีบอกอยู่หลังช่องเปิดเหงือก ครีบท้องมีขนาดเล็กสั้นวางตัวในแนวระนาบอยู่ตอนกลางลำตัว ปลายครีบหางโค้งมนกลมเกล็ดบางมีขนาดเล็ก สี ลำตัวด้านบนมีสีเหลืองเหลืองน้ำเงิน ท้องเป็นสีเทาขาวาว ที่กึ่งกลางหัวด้านบนระหว่างตามีจุดสีขาวแวววาวเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในปลาเพศผู้ ครีบอกไม่มีสีหรือเป็นสีเขียวยอ่อน ครีบหลังบริเวณใกล้ฐานมีแต้มเป็นวงกลมสีดำ ครีบท้อง ครีบกัน ครีบหลัง และครีบหางมักพบเม็ดสีสีน้ำตาลกระจายบริเวณตอนท้ายครีบ กันและบางส่วนของ ครีบหลังและครีบหาง

ถิ่นอาศัย

แหล่งน้ำจืดที่เป็นแหล่งน้ำไหลและน้ำนิ่ง ตลอดจนพื้นที่เป็นน้ำกร่อย บริเวณปากแม่น้ำ พื้นท้องน้ำเป็นหิน กรวด ก้อนหิน ทรายหรือโคลน มักพบอาศัยอยู่ในบริเวณที่มีพืชน้ำจืดกระจายจนถึงแหล่งน้ำเปิด

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Channidae

42

ชื่อสามัญ ปลาช่อน (Common snakehead)

ชื่อท้องถิ่น ปลาช่อน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Channa striata* (Bloch, 1795)

ลักษณะ

เป็นปลาขนาดปานกลาง ค่อนข้างเล็ก ลำตัวยาวเรียว ตอนหน้ากลม ตอนท้ายแบนข้าง ท้องกลมมน ส่วนหัวมนทุจะงอยปากโค้งมน ตาโต ตำแหน่งของตารูจุมก 2 คู่อยู่ห่างกัน จมูกคู่หน้าอยู่ชิดปลายจะงอยปาก ปากกว้าง ขากรรไกรล่างยาวกว่าขากรรไกรบนเล็กน้อย มีฟันบนขากรรไกร และเพดานปาก ฟันบนเพดานปากมีขนาดเล็ก ริมฝีปากหนา คอดหางแบน ครีบหางปลายโค้งมนกลม เกล็ดมีขนาดใหญ่ขอบโค้งมน ลำตัวสีน้ำตาลปนดำ สีลำตัวด้านบนดำ ด้านท้องเป็นสีเทาขาว ด้านข้างลำตัวมีลายบั้งเฉียงสีดำ ครีบอก ครีบท้อง ครีบก้น ครีบหลัง และครีบท้องเป็นสีน้ำตาลปนดำ

ถิ่นอาศัย

พบแพร่กระจายในแหล่งน้ำจืด ที่เป็นแหล่งน้ำไหลช้าจนถึง แหล่งน้ำนิ่งพื้นที่ตื้นน้ำเป็นพื้นทรายหรือทรายปนโคลน

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปากน้ำประแสร์
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Cichlidae

43

ชื่อสามัญ ปลานิล (Nile tilapia)
ชื่อท้องถิ่น ปลานิล
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Oreochromis nilotica* (Linnaeus, 1758)

ลักษณะ

เป็นปลาขนาดเล็กลำตัวสั้น แบนข้าง ท้องกลมมน ส่วนหัวมีขนาดเล็กสั้น ตาโตอยู่ด้านข้าง จะงอยปากปกติสั้นทุ่ มีรูจมูก 1 คู่อยู่ชิดตา ปากอยู่ปลายสุดจะงอยปาก ปากเล็ก ขากรรไกรบนยาว เสมอขากรรไกรล่าง ครีบอกมีปลายแหลม มีเกล็ดปกคลุมลำตัว เกล็ดเป็น ขอบเรียบ ด้านบนลำตัวสีเทาดำเข้ม ด้านท้องมีสีเทาซีดขาวจนถึงสีน้ำตาล เหลือง ด้านข้างลำตัวมีแถบสีดำแคบๆพาดขวางลำตัว 8-12 แถบ และแถบนี้จะมีสีจางลงเมื่อโตเต็มวัย ครีบทุกครีบเป็นสีเทาดำ ครีบหางมีแถบขวางบางๆสีดำหลายแถบ ลำคอ ครีบอก ครีบท้องและปลายครีบหลัง ในเพศผู้จะมีสีแดงสด เพศเมียจะไม่มีสีแดงหรือเป็นสีเหลือง มีสีน้ำตาลเหลืองจนถึงน้ำตาลเข้มหรือดำ ครีบอก ครีบหลัง ครีบท้อง ครีบกันและครีบหางเป็นสีน้ำตาลเหลือง จนถึงน้ำตาลดำ และมักพบเม็ดสีสีดำกระจายตามครีบจางๆ

ถิ่นอาศัย

แหล่งน้ำนิ่ง อ่างเก็บน้ำ จนถึงปากแม่น้ำ พื้นท้องน้ำเป็นกรวดทราย หรือทรายปนโคลน มีพืชน้ำ กิ่งไม้ ตอไม้หนาแน่น

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Clariidae

44

ชื่อสามัญ ปลามด
ชื่อท้องถิ่น ปลามด
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Clarias teijsmanni* Bleeker, 1857
ลักษณะ

เป็นกลุ่มปลาหนังไม่มีเกล็ด ขนาดเล็ก ลำตัวยาวเพรียว ท้องกลมมน หัวแบนเรียบโค้งมน จะงอยปากทุ่ ตาเล็กมีเยื่อคลุมตา ตาอยู่ค่อนข้างต่ำบนหัว มีรูจมูก 2 คู่ มีหนวด 4 คู่ หนวดที่ระหว่างรูจมูก 1 คู่ หนวดมุมขากรรไกรบน 1 คู่ หนวดที่ขากรรไกรล่าง 1 คู่ และหนวดใต้คางอีก 1 คู่ บริเวณโคนหนวดทุกคู่มีลักษณะเป็นตุ่มเนื้อ ครีบหางกลม สีลำตัวด้านบนมีสีเทาดำ ด้านท้องเป็นสีเทาขาว ด้านข้างตัวมีจุดสีขาวกระจายเป็นแนวขวาง และแนวยาวลำตัว ครีบอก ครีบท้อง ครีบกัน ครีบหลัง และครีบหางมีสีเป็นสีเทาดำ

ถิ่นอาศัย

แหล่งน้ำจืดที่เป็นแหล่งน้ำไหลช้า ในพื้นที่ตอนบนและตอนกลางของลุ่มน้ำ พื้นท้องน้ำเป็นพื้นหิน กรวด ก้อนหินหรือต้นไม้ขอนไม้จมอยู่ใต้น้ำ พบแพร่กระจายในภาคใต้ของประเทศไทย

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ป่าบกพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Cyprinidae

45

ชื่อสามัญ ปลาชิวควาย (Silver rasbora)
ชื่อท้องถิ่น ปลาชิว
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rasbora paviana* (Tirant, 1885)
ลักษณะ

เป็นปลาขนาดเล็ก มีลำตัวเพรียวยาวคล้ายปลาชิวอื่นๆ ลักษณะแบนข้าง ปากมีขนาดเล็กยาว มุมปากยาวถึงขอบหน้าของตา ไม่มีหนวด ครีบหลังมีขนาดเล็ก ครีบท้องมีขนาดเล็กอยู่บริเวณกึ่งกลางลำตัว มีจุดสี ลำตัวมีสีเงินเหลือบเหลือง ทางด้านหลังจะมีเม็ดสีสีดำกระจายเข้มกว่า ทางด้านล่าง ครีบอก ครีบหลัง ครีบท้อง ครีบกัน และครีบหางไม่มีสี หรือมีสีเหลืองอ่อนและมีเม็ดสีสีดำกระจายตามครีบ ด้านข้างลำตัวมีแถบสีดำ หรือดำเหลือบน้ำเงิน

ถิ่นอาศัย

แหล่งน้ำจืดที่เป็นแหล่งน้ำไหล พื้นที่ต้นน้ำลำธาร ถึงบริเวณน้ำนิ่ง แหล่งน้ำที่อยู่บริเวณที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ ที่ราบน้ำท่วมถึง ทะเลสาบ หนองบึง และอ่างเก็บน้ำ โดยเฉพาะบริเวณที่มีพรรณไม้น้ำขึ้นหนาแน่น

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Cyprinidae

46

- ชื่อสามัญ** ปลาตะเพียนขาว (Java barb)
ชื่อท้องถิ่น ปลาตะเพียนขาว
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Barbonymus gonionotus* (Bleeker, 1849)

ลักษณะ

เป็นปลานขนาดปานกลาง ลำตัวสั้น แบนข้าง สันท้องกลมมน หัวมีขนาดเล็กจะงอยปากสั้นๆ ตาโต มีหนวดขนาดสั้น 2 คู่ ครีบหางเว้าลึก แบบส้อม สีลำตัวด้านบนมีสีเงินเหลือบเหลือง ส่วนด้านท้องเป็นสีเงิน ทางด้านหลังจะมีเม็ดสีสีดำกระจายเข้มกว่าทางด้านท้อง ครีบอกไม่มีสี ขณะที่ครีบหลัง ครีบท้อง ครีบกันและครีบหางมีสีเหลืองปน มักพบเม็ดสีสีดำกระจายตามครีบต่างๆ เกิดด้านข้างตอนบนและกึ่งกลางลำตัว มีสีเงินบริเวณขอบเกล็ดที่ซ้อนกันมีเม็ดสีเรียงตัวเห็นเป็นขอบสีดำจางๆ

ถิ่นอาศัย

แหล่งน้ำจืดที่เป็นแหล่งน้ำไหลช้าและแหล่งน้ำนิ่ง พื้นท้องน้ำเป็นทรายหรือทรายปนโคลน ในพื้นที่ตอนล่างของกลุ่มน้ำตลอดจนอ่างเก็บน้ำ

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Cyprinidae

47

ชื่อสามัญ ปลาตะเพียนน้ำตก, ตะเพียนสองจุด (Spotted barb)

ชื่อท้องถิ่น หยา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Barbodes binotatus* (Valenciennes, 1942)

ลักษณะ

เป็นปลาขนาดเล็ก ลำตัวสั้นแบนข้าง สันท้องกลมมน ส่วนหัวมีขนาดปานกลาง จะงอยปากสั้นทู่ ตาโต มีหนวด 2 คู่ ครีบหางเว้าลึกแบบส้อม สีลำตัวด้านบนมีสีเงินเหลือบเหลือง ส่วนด้านท้องเป็นสีเงิน ด้านหลังจะมีเม็ดสีดำกระจายเข้มกว่าด้านท้อง ครีบอก ครีบหลัง ครีบท้อง ครีบกันและ ครีบหางไม่มีสีหรือมีสีเหลืองปนส้ม มักพบเม็ดสีดำกระจายตามครีบจางๆ เมื่อโตเต็มวัยบริเวณด้านหน้าครีบหลังตอนกลางของคอดหาง จะมีจุดกลมสีดำสำหรับปลาวัยรุ่นอาจมีจุดกลมสีดำ กระจายด้านข้างลำตัว มากกว่านี้

ถิ่นอาศัย

แหล่งน้ำไหล พื้นท้องน้ำที่เป็นพื้นหิน กรวด ทรายหรือทรายปนโคลน

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Cyprinidae

48

ชื่อสามัญ ปลาเสือสุมาตรา
ชื่อท้องถิ่น ข้างลาย, เสือสุมาตรา
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Puntigrus partipentazona* Fowler, 1934
ลักษณะ

เป็นปลาขนาดเล็กมีลำตัวสั้น แบนข้าง สันท้องกลมมน ส่วนหัวมีขนาดปานกลาง จะงอยปากสั้นหู ตาโต ปากมีขนาดเล็กอยู่ปลายสุดทางฐานครีบ หลังมีจุดตั้งต้นอยู่ในแนวเดียวกับจุดเริ่มของครีบท้อง ครีบอกและครีบท้องยาวเกือบเท่ากัน ครีบท้องอยู่บริเวณกึ่งกลางลำตัว ครีบหางเว้าลึกแบบส้อม ลำตัวด้านหลังมีสีเหลืองอมน้ำตาล ส่วนด้านท้องเป็นสีเงินทางด้านหลังจะมีเม็ดสีสีดำกระจายเข้มกว่าทางด้านท้อง บนลำตัวมีลายเป็นแถบสีดำในแนวตั้ง 5 แถบบริเวณส่วนหัว หน้าและหลัง ครีบหลังครีบอกไม่มีสีหรือเป็นสีเหลือง ขณะที่ครีบหลัง ครีบท้อง ครีบกันและครีบหางมีสีเหลืองหรือสีเหลืองอมส้ม

ถิ่นอาศัย

แหล่งน้ำไหล และแหล่งน้ำนิ่งที่มีพื้นที่ตื้นน้ำเป็นทรายหรือทรายปนโคลน ในพื้นที่ตอนล่างของลุ่มน้ำ ตลอดจนถึงอ่างเก็บน้ำ

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Eleotridae

49

ชื่อสามัญไทย ปลาบู่ทราย

ชื่อท้องถิ่น ปลาบู่ทราย

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Oxyeleotris marmorata* (Bleeker, 1852)

ลักษณะ

เป็นปลารูปร่างยาวกลม แบบทรงกระบอก ตอนท้ายแบนข้าง ท้องกลมมน จะงอยปากปกติสั้นๆ รูจมูก 2 คู่อยู่ชิดตา ปากอยู่ปลายสุดจะงอยปาก ขากรรไกรล่างยาวกว่าขากรรไกรบนเล็กน้อย คอดหางแบน ปลายครีบท่างโค้งมนกลม เกล็ดปกคลุมลำตัวเป็นเกล็ดที่มีขอบหยักแบบซี่หวีเรียงเป็นระเบียบติดแน่น ลำตัวมีสีน้ำตาลปนส้มจนถึงน้ำตาลเข้มเกือบดำ ครีบอก ครีบท้อง ครีบก้นและครีบท่าง มักปรากฏลวดลายแบบหินอ่อนสีน้ำตาลดำ ด้านบนลำตัวมีสีน้ำตาลเข้ม ด้านท้องมีสีซีดจางจนถึงสีน้ำตาลเหลือง ด้านข้างลำตัวมีลวดลายแบบ หินอ่อนสีน้ำตาลดำ

ถิ่นอาศัย

แหล่งน้ำจืดที่เป็นแหล่งน้ำนิ่ง อ่างเก็บน้ำ พื้นที่น้ำเป็น กรวด ทราย หรือทรายปนโคลน มีพืชน้ำหรือกิ่งไม้หนาแน่น ตลอดจนบริเวณปากแม่น้ำ และชายฝั่งที่ได้รับอิทธิพลจากน้ำจืด

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Hemiramphidae

50

ชื่อสามัญ ปลาเซ็ม (Wrestling halfbeak)
ชื่อท้องถิ่น ปลาเซ็ม
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dermogenys sumatrana* (Bleeker, 1853)

ลักษณะ

เป็นปลาขนาดเล็ก ลำตัวยาวเรียว ท้องกลมมน ส่วนหัวเรียว ขากรรไกรล่างยาวแหลมยื่นไปทางตอนหน้ายาวมากกว่าขากรรไกรบน ตาโตอยู่ก่อนไปทางด้านข้าง รูจมูก 2 คู่อยู่ชิดตา ปากอยู่ด้านหน้าสุด ขากรรไกรบนและล่างมีฟันแหลมยาวซี่เล็กๆ ครีบหางกลม เกือบไม่มีขนาดเล็ก สีลำตัวด้านบนมีสีเทาดำเหลือบน้ำเงิน ด้านท้องเป็นสีเทาขาววาว ด้านข้างตัวสีเทาเหลือบน้ำเงิน อาจมีแถบสีน้ำตาลดำพาดตามยาวลำตัว ครีบอก ครีบท้อง ครีบกันครีบหลัง และครีบหางไม่มีสีหรือเป็นสีเขียวย่ออัน มักพบเม็ดสีสีแสดงกระจายบริเวณตอนท้ายครีบกัน และบางส่วนของครีบหลังและครีบหาง

ถิ่นอาศัย

แหล่งน้ำจืดที่เป็นแหล่งน้ำไหลและน้ำนิ่ง ตลอดจนพื้นที่ที่เป็นน้ำกร่อยบริเวณปากแม่น้ำ พื้นท้องน้ำเป็นพื้นหิน กรวด ก้อนหิน ทราย หรือโคลน มักพบอาศัยอยู่ในบริเวณที่มีพืชน้ำกระจัดกระจายจนถึงแหล่งน้ำเปิด

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Osphronemidae

51

ชื่อสามัญ ปลากัด (Siamese fighting fish)

ชื่อท้องถิ่น ปลากัด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Betta imbellis* Ladiges, 1975

ลักษณะ

เป็นปลามีขนาดเล็ก ลำตัวสั้นแบนข้าง ท้องกลมมน ส่วนหัวมีขนาดเล็กสั้น ตาโต ตำแหน่งตาอยู่ด้านข้าง จะงอยปากลักษณะปกติแหลม รูจมูก 2 คู่อยู่ชิดตา ปากอยู่ปลายสุด ปากเล็ก ขากรรไกรล่างยาวกว่าขากรรไกรบนเล็กน้อย คอดหางแบน ปลายครีบทงแผ่กลมโค้งมน เกล็ดปกคลุม ลำตัวเป็นเกล็ดที่มีขอบหยักแบบซี่หวีเรียงเป็นระเบียบติดแน่นลำตัวมีสีน้ำตาลเหลืองจนถึงน้ำตาลเข้ม ก้านครีบกันและครีบทง เป็นสีแดงถึงสีน้ำตาลด้านบนลำตัวมี สีเข้ม ด้านท้องมีสีซีดจาง จนถึงสีน้ำตาลเหลือง ด้านข้าง ลำตัวมีแถบสีดำแคบๆ พาดตามยาวลำตัว 3 แถบ มีจุดสีดำที่คอดหาง ม่านตามีจุด แว่ววาวในปลาเพศผู้ เกล็ดจะมีจุดแว่ววาวเป็นสีน้ำเงิน

ถิ่นอาศัย

แหล่งน้ำจืดที่เป็นน้ำนิ่ง อ่างเก็บน้ำในพื้นที่ตอนกลางของลุ่มน้ำจนถึงพื้นที่ราบของลุ่มน้ำที่มีพื้นที่ตื้นน้ำเป็นกรวด ทรายหรือทรายปนโคลน มีพืชน้ำ กิ่งไม้ ตอไม้หนาแน่น

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Osphronemidae

52

ชื่อสามัญ ปลาแรด (Giant gourami)

ชื่อท้องถิ่น ปลาเม่น

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Osphronemus gouramy* Lacepede, 1802

ลักษณะ

เป็นปลาขนาดปานกลางจนถึงขนาดใหญ่ ลำตัวสั้นแบนข้าง ท้องกลมมน ส่วนหัวเล็กสั้น ตาโต จะงอยปาก ปกติแหลม รูจมูก 2 คู่อยู่ชิดตา ปากอยู่ปลายสุดจะงอยปาก ปากเล็ก ขากรรไกรล่างยาวกว่าขากรรไกรบน เล็กน้อย ครีบอกมีปลายโค้งกลม ครีบท้องอยู่ใต้ ครีบอกมีก้านครีบแข็งจริง 1 อัน ก้านครีบอก่อนแตกแขนง 3 อัน ก้านครีบแข็งของครีบท้องจะยื่นยาวออกมาเป็นเส้นคอดหางแบน ปลายครีบหาง ตรงกลางเว้าโค้งเข้าหาลำตัวเล็กน้อย เกิดปกคลุมลำตัวเป็นเกล็ดขนาดเล็ก มีขอบหยัก แบบซี่หวีเรียงเป็นระเบียบ ติดแน่น ลำตัวมีสีเข้ม ด้านท้องมีสีซีด จางจนเหลือบสีเงินวาว ด้านข้างลำตัวมีแถบสีดำแคบๆพาดเฉียงตลอด แนวลำตัว 8-10 แถบ ครีบหลัง ครีบท้อง ครีบกันและครีบหางไม่มีสี และมักพบเม็ดสีดำกระจายตามขอบครีบ

ถิ่นอาศัย

ในแหล่งน้ำที่มีน้ำไหลช้าๆ น้ำนิ่ง อ่างเก็บน้ำ พื้นท้องน้ำเป็น กรวดทรายหรือ ทรายปนโคลน มีพืชน้ำ กิ่งไม้ ตอไม้หนาแน่น

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ **Pristolepidae**

53

ชื่อสามัญ ปลาหมอช้างเหยียบ (Striped tiger leaffish)

ชื่อท้องถิ่น ปลาตريب

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Pristolepis fasciatus* (Bleeker, 1851)

ลักษณะ

เป็นปลานขนาดเล็ก ลำตัวสั้นแบนข้าง ท้องกลมมน ส่วนหัวเล็กสันตาโตอยู่ด้านข้าง จะงอยปากปกติสั้นๆ รูจมูก 2 คู่อยู่ชิดตา ปากอยู่ปลายสุด จะงอยปาก ปากเล็ก ขากรรไกรบนยาวกว่าขากรรไกรล่างเล็กน้อย มุมปากยาวเลยขอบด้านหน้าของตาเล็กน้อย บนกระพุ้งแก้มมีหนามแบนแหลม 2 อัน ครีบอกมีปลายโค้งกลม ครีบท้องวางตัวในแนวเฉียงอยู่ใกล้ครีบอกมากกว่าครีบกัน ปลายครีบหางมนกลม เกล็ดคลุมลำตัวเป็นเกล็ดที่มีขอบหยักแบบซี่หวี เรียงเป็นระเบียบติดแน่นลำตัว มีสีน้ำตาลเหลืองจนถึงน้ำตาลเข้มหรือดำ ครีบอก ครีบหลัง ครีบท้อง ครีบกันและครีบหาง เป็นสีน้ำตาลเหลืองจนถึงน้ำตาลดำ และมักพบเม็ดสีสีดำกระจายตามครีบต่างๆ ด้านบนลำตัว มีสีเข้มด้านท้องมีสีซีดจางจนถึงสีน้ำตาลเหลือง ด้านข้างลำตัวมีสีดำแคบๆ พาดขวางลำตัว 8-12 แถบ

ถิ่นอาศัย

แหล่งน้ำไหล น้ำนิ่ง อ่างเก็บน้ำ ในพื้นที่ตั้งแต่ต้นน้ำ ลำธารพื้นที่ท้องน้ำเป็นกรวด ทรายหรือทรายปนโคลน มีพืชน้ำ กิ่งไม้ ตอไม้หนาแน่น

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปลา : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สัตว์เลื้อยลูกด้วยนม

ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปัก
พันธุ์กรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Erinaceidae

56

ชื่อสามัญ หนูเหม็น (Moonrat หรือ Gymnure)
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Echinosorex gymnura* (Raffles, 1822)

ลักษณะ

เป็นหนูขนาดใหญ่ ความยาวจากหัวถึงลำตัว 32-40 ซม. หางยาว 20-29 ซม. ปากและจมูกยื่นยาว โใบหูเล็ก มีแถบสีดำคาดที่ตา ขนยาวและแข็ง ลำตัวส่วนใหญ่สีดำยกเว้นบริเวณส่วนหัว คอและบนหลังที่มีสีขาวและปนเทา มีกลิ่นตัวฉุนรุนแรงมากคล้ายกลิ่นแอมโมเนีย หากินตอนกลางคืน กินได้ทั้งกับเขี้ยต สัตว์จำพวกกิ้ง ปู แมลง ใส้เดือน และสัตว์ขนาดเล็กอื่นๆ

ถิ่นอาศัย

พบได้ตามป่าดิบที่ค่อนข้างชื้น หรืออยู่ใกล้แหล่งน้ำ แต่บางครั้งก็สามารถพบได้พื้นที่ เกษตรกรรม สวนยางพารา เป็นต้น ในประเทศไทยพบได้เฉพาะทางภาคใต้เท่านั้น

เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
รัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Hipposideridae

57

ชื่อสามัญ ค้างคาวหน้ายักษ์กุ่มภกรรณ
(Pendlebury's Roundleaf Bat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hipposideros pendleburyi* (Chasen, 1936)

ลักษณะ

เป็นค้างคาวกินแมลงขนาดใหญ่ ความยาวแขนหน้า 75-80 มม. หูยาว 21-28 มม. หางยาว 46-54 มม. แผ่นจมูกส่วนหน้าที่อยู่ด้านล่างไม่คลุมริมฝีปาก แผ่นจมูกส่วนหลังแคบกว่าแผ่นจมูกส่วนหน้าและส่วนกลางด้านบน มีต่อมกลิ่นเป็นก้อนเนื้อบวมออกมาเป็นก้อนโดยเฉพาะในฤดูผสมพันธุ์ มีแผ่นหนังที่แก้มเป็นหลิบ 3 หลิบ สีขนเป็นสีน้ำตาล ด้านท้องสีซีดกว่าเล็กน้อย

ถิ่นอาศัย

มักเกาะนอนห่างๆ กัน ตั้งแต่อยู่เป็นคู่ จนถึงเป็นกลุ่มใหญ่ และไม่เกาะปนกับค้างคาวชนิดอื่นๆ ในถ้ำเดียวกัน กินแมลงในป่าหรือขอบป่า หรือตามสวนยางพารา สวนปาล์มที่อยู่ใกล้ป่าหรือถ้ำ เป็นสัตว์เฉพาะถิ่นของไทยพบได้เฉพาะภาคใต้เท่านั้น

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Hipposideridae

58

ชื่อสามัญ ค้างคาวหน้ายักษ์สองสีเล็ก
(Lesser Bicolored Roundleaf Bat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hipposideros atrox* Andersen, 1918

ลักษณะ

เป็นค้างคาวกินแมลงขนาดเล็ก ความยาวแขนหน้า 40-46 มม. หูยาว 15-22 มม. หางยาว 23-33 มม. แผ่นจมูกส่วนหน้าเป็นหยัก ไม่คลุมริมฝีปาก แผ่นจมูกส่วนหลังกว้างกว่าแผ่นจมูกส่วนหน้าและส่วนกลาง ไม่มีแผ่นหนังที่แก้มเป็นหลิบ แผ่นกั้นระหว่างรูจมูกคล้ายรูปสามเหลี่ยมฐานกว้างและด้านบนแคบ สีขนเป็นสีน้ำตาล

ถิ่นอาศัย

มักเกาะนอนเป็นกลุ่มใหญ่ปนกับค้างคาวหน้ายักษ์และค้างคาวมงกุฏชนิดอื่นๆ ในถ้ำเดียวกัน กินแมลงในป่าหรือขอบป่า หรือตามสวนยางสวนปาล์มที่อยู่ใกล้ป่าหรือถ้ำ พบได้เฉพาะภาคใต้

เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
รัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Hipposideridae

59

ชื่อสามัญ ค้างคาวหน้ายักษ์สองหู (Cantor's Roundleaf Bat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hipposideros galeritus* Cantor, 1846

ลักษณะ

เป็นค้างคาวกินแมลงขนาดเล็ก ความยาวแขนหน้า 40-50 มม. หูค่อนข้างกลมและเป็นดิ่งแหลมที่ปลาย หูยาว 14-17 มม. หางยาว 32-42 มม. แผ่นจมูกส่วนหน้ากว้างและมน ไม่คลุมริมฝีปาก แผ่นจมูกส่วนหลังแคบกว่าแผ่นจมูกส่วนหน้าและส่วนกลาง มีแผ่นหนังที่แก้มเป็นหลีบขนาดใหญ่ 2 หลีบ แผ่นหนังระหว่างรูจมูกบวมหนูนโดยเฉพาตำแหน่ง สีขนเป็นสีน้ำตาล ด้านท้องซีดกว่าเล็กน้อยหรือเป็นสีเทา

ถิ่นอาศัย

มักเกาะนอนตัวเดียวหรือเป็นกลุ่มเล็กๆ ไม่ปะปนกับค้างคาวหน้ายักษ์ชนิดอื่นๆ ในถ้ำ กินแมลงในป่าหรือขอบป่า หรือตามสวนที่อยู่ใกล้ป่าหรือถ้ำ พบได้ทั่วประเทศ

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Hipposideridae

60

ชื่อสามัญ ค้างคาวหน้ายักษ์หมอนโค้ง (Diadem Roundleaf Bat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hipposideros diadema* Geoffroy, 1813

ลักษณะ

เป็นค้างคาวกินแมลงขนาดใหญ่ ความยาวแขนหน้า 76-87 มม. หางยาว 24-32 มม. หางยาว 42-55 มม. แผ่นจมูกมีสีเทาขาวหรืออมชมพู แผ่นจมูกส่วนหน้ากว้างและมน ไม่คลุมริมฝีปาก แผ่นจมูกส่วนหลังใหญ่มาก และกว้างกว่าแผ่นจมูกส่วนหน้าและส่วนกลาง มีแผ่นหนังที่แก้มเป็นหลีบ 3 หรือ 4 หลีบ แผ่นหนังระหว่างรูจมูกแคบมากและเป็นเส้นตรง สีขนด้านหลังเป็นสีน้ำตาล โคนขนสีเทาขาว ขนบริเวณโคนปีกหรือหัวไหล่เป็นจุดแต้มสีขาวครีม ด้านท้องสีเทาหรือขาวครีม

ถิ่นอาศัย

มักเกาะนอนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือเป็นกลุ่มใหญ่ ร่วมกับค้างคาวหน้ายักษ์ขนาดใหญ่อื่นๆ ในถ้ำกินแมลงมักเกาะห้อยหัวตามปลายกิ่งไม้หรือเถาวัลย์ เพื่อดักรอเหยื่อที่บินผ่าน พบได้ทั่วประเทศ

เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
รัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Lorisidae

61

ชื่อสามัญ ลิงลมใต้ (Sunda Slow Loris)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Nycticebus coucang* (Boddaert, 1785)

ลักษณะ

เป็นไพรเมทขนาดเล็ก ความยาวหัวและลำตัว 26-30 ซม. ไม่มีหาง ใบหูกลมเล็ก ตาโต ขนสีน้ำตาลเทาหรือสีน้ำตาลส้ม มีแถบสีเข้ม พาดจากตามาบรรจบกันที่หน้าผาก และพาดยาวไปถึงหลัง และมีแถบสีเข้มอีกเส้นพาดตัดหน้าผากระหว่างโคนหูสองข้าง

ถิ่นอาศัย

หากินตอนกลางคืนตามต้นไม้ ไม่ค่อยลงพื้น ส่วนใหญ่กินผลไม้ น้ำหวาน หรือบางครั้งกินแมลง พบได้ในป่าหลากหลายแบบ รวมทั้งตามสวนสวนผลไม้ พบได้เฉพาะภาคใต้

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Megadermatidae

62

ชื่อสามัญ ค้างคาวแวมไพร์แปลงเล็ก (Lesser False Vampire)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Megaderma spasma* (Linnaeus, 1758)

ลักษณะ

เป็นค้างคาวกินแมลงขนาดกลางถึงใหญ่ ความยาวแขนหน้า 56-63 มม. หูยาวมาก 30 - 42 มม. และใบหูทั้งสองเชื่อมติดกันบนหัว ดั้งหูเป็นรูปดาบยาวสองแฉก มีแผ่นจมูกยาวตั้งขึ้นด้านหน้า ฟังผิดหางยาวแต่ไม่มีกระดูกหาง สีขนบนลำตัวเป็นสีน้ำตาลเทา

ถิ่นอาศัย

กินแมลงตัวใหญ่ๆ เช่น ตัวงู รวมไปถึงสัตว์มีกระดูกสันหลังอื่นๆ ทั้ง กบ งู กิ้งก่า หนู หรือแม้แต่ค้างคาวด้วยกันเอง พบได้ทั่วไปในป่าหรือขอบป่า หรือสวนที่อยู่ใกล้ถ้ำ มักเกาะนอนเป็นกลุ่มเล็กๆ หรือเป็นคู่ ในถ้ำหรืออาคารที่ถูกทิ้งร้าง พบได้ทั่วประเทศ

เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
ราชประชานุเคราะห์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Muridae

63

ชื่อสามัญ หนูควาย (Long-tailed Giant Rat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Leopoldamys sabanus* (Thomas, 1887)

ลักษณะ

เป็นหนูขนาดใหญ่ ความยาวหัวและลำตัว 20-28 ซม. หางยาวประมาณ 27-42 ซม. ขนมันเงาและนุ่ม ไม่มีขนเสี้ยน สีขนด้านบนของลำตัวเป็นสีน้ำตาลหรือน้ำตาลอมส้ม ด้านท้องสีขาวครีม หางสีน้ำตาลเข้ม ไม่มีขน

ถิ่นอาศัย

หากินตอนกลางคืน ตามพื้นหรือต้นไม้เตี้ยๆ พบได้ในพื้นที่ป่าหรือขอบป่าทั่วประเทศ ไม่พบในชุมชน สวนหรือพื้นที่เกษตรกรรม การพบหนูชนิดนี้แสดงว่าพื้นที่นั้นยังมีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์ที่ยังไม่ถูกรบกวนจากมนุษย์

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Pteropodidae

64

ชื่อสามัญ ค้างคาวขอบหูขาวเล็ก
(Lesser short-nosed Fruit Bat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cynopterus brachyotis* (Müller, 1838)

ลักษณะ

เป็นค้างคาวกินผลไม้ขนาดเล็ก คล้ายค้างคาวขอบหูขาวกลาง แต่ขนาดเล็กกว่า หน้าสั้นและทู่กว่า ความยาวแขนหน้า 56 - 70 มม. ไม่มีหาง ขอบใบหูและกระดูกปีกเป็นสีขาว สีขนบนลำตัวโดยทั่วไปเป็นสีน้ำตาลเทา หรือน้ำตาลอมเหลือง โดยด้านท้องสีเทาจะสีซีดกว่าบริเวณอื่นเล็กน้อย ตัวผู้มีปลอกคอสีน้ำตาลส้ม ส่วนตัวเมียมีปลอกคอเป็นสีน้ำตาลเหลือง

ถิ่นอาศัย

กินผลไม้ น้ำหวานและเกสรดอกไม้ในตอนกลางคืน พบได้บริเวณป่า ขอบป่า สวนผลไม้หรือพื้นที่เกษตรกรรมทั่วไป เกาะนอนใต้ใบไม้ โดยส่วนใหญ่เป็นต้นไม้ตระกูลปาล์ม ตามอาคาร หรือในถ้ำ พบได้ทั่วประเทศแต่ชุกชุมมากทางภาคใต้

เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
รัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Pteropodidae

65

ชื่อสามัญ ค้างคาวเล็บกุด (Dawn Bat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Eonycteris spelaea* (Dobson, 1871)

ลักษณะ

เป็นค้างคาวกินผลไม้ขนาดเล็ก ความยาวแขนหน้า 62-70 มม. ใบหูและสีขนบนลำตัวเป็นสีน้ำตาล หางยาว 15-18 มม. ไม่มีเล็บที่นิ้วที่สอง ซึ่งต่างจากค้างคาวกินผลไม้อื่นๆ

ถิ่นอาศัย

กินน้ำหวานและเกสรดอกไม้ในตอนกลางคืน เกาะนอนใต้ใบไม้ ใบกล้วย เกาะนอนเป็นกลุ่มใหญ่ในถ้ำและมีกลิ่นฉุนและมูลที่ฉุนเฉพาะตัว หากินห่างจากถ้ำค่อนข้างไกล เป็นผู้ช่วยผสมเกสรให้กับพืชหลายชนิด เช่น สะตอ เพกา ทุเรียน สามารถพบได้ทั่วไปในสวนผลไม้หรือพื้นที่เกษตรกรรมอื่น ๆ หรือในป่าและขอบป่า พบได้ทั่วประเทศ

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Rhinolophidae

66

ชื่อสามัญ ค้างคาวมงกุฎจมูกแหลมใต้
(Glossy Horseshoe Bat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rhinolophus refulgens* K. Andersen, 1905

ลักษณะ

ค้างคาวกินแมลงขนาดเล็ก ความยาวแขนหน้า 38-40 มม. หูยาว 16-18 มม. หางยาว 18-24 มม. แผ่นจมูกด้านล่างเป็นรูปเกือบม้วน ด้านบนสอบเข้าหากันเป็นยอดแหลมคล้ายมงกุฎ เตี้ยจมูกปลายหยักเป็นสองแฉก ขอบล่างของเตี้ยจมูกแคบและขนานกัน สีขนเป็นสีน้ำตาล บางตัวเป็นสีน้ำตาลแดงหรือส้ม

ถิ่นอาศัย

กินแมลงในป่า ขอบป่า หรือตามสวนที่อยู่ใกล้ป่า หรือถ้ำ มักเกาะนอนเป็นกลุ่มใหญ่ร่วมกับค้างคาวมงกุฎและค้างคาวหน้ายักษ์ชนิดอื่น ๆ พบได้เฉพาะภาคใต้เท่านั้น โดยเป็นชนิดย่อย *R. lepidus refulgens* ซึ่งในอนาคตอาจแยกออกมาเป็นชนิดใหม่

เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ป่าบกพันธุกรรมพืช
รัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Rhinolophidae

67

ชื่อสามัญ ค้างคาวมงกุฎเสียนมลายูหางสั้น
(Lesser Brown Horseshoe Bat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rhinolophus steno* Andersen, 1905

ลักษณะ

เป็นค้างคาวกินแมลงขนาดเล็ก ความยาวแขนหน้า 42-48 มม. หูยาว 15-22 มม. หางยาว 15-21 มม. แผ่นจมูกด้านล่างเป็นรูปเกือกม้า และขอบเป็นสีคล้ำ แผ่นจมูกด้านบนเป็นยอดแหลมคล้ายมงกุฎ แบบในค้างคาวมงกุฎอื่น ๆ เตี้ยจมูกค่อนข้างสั้นและปลายมน ขอบล่างของเตี้ยจมูกค่อนข้างแคบและขนานกันหรือเว้าตรงกลางเล็กน้อย สีขนส่วนใหญ่เป็นสีน้ำตาลอมเหลือง ด้านท้องสีซีดกว่าโดยเป็นสีเทาเหลืองหรือสีขาวครีม

ถิ่นอาศัย

กินแมลงในป่า ขอบป่า หรือตามสวนที่อยู่ใกล้ป่า หรือถ้ำ มักเกาะนอนเป็นกลุ่มใหญ่รวมกับค้างคาวมงกุฎ และค้างคาวหน้ายักษ์ชนิดอื่น ๆ พบได้เฉพาะภาคใต้

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Sciuridae

68

ชื่อสามัญ กระจอกดินข้างลาย หรือ กระจ้อน
(Indochinese Ground Squirrel)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Menetes berdmorei* (Blyth, 1849)

ลักษณะ

เป็นกระจอกขนาดเล็ก ความยาวจากหัวและลำตัว 18-21 ซม. ความยาวหาง 14 -17 ซม. หูมนและสัน สีขนตามตัวเป็นสีน้ำตาลแซมด้วยขนสีน้ำตาลทองเป็นจุดต่างๆ กระจายทั่วตัว มีแถบสีจางๆ สองแถบบนหลังคั่นด้วยแถบสีดำตรงกลาง

ถิ่นอาศัย

พบได้ทั้งในพื้นที่ป่าที่ค่อนข้างเปิดโล่งและสวนผลไม้ มักหากินตามพื้นตอนกลางวัน หรือบางครั้งก็ขึ้นไปหากินตามพุ่มไม้ ต้นไม้เตี้ยๆ พบได้เกือบทั่วประเทศ ยกเว้นภาคใต้ตอนล่าง

เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
รัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Tupaiidae

69

ชื่อสามัญ กระแตไต่ (Common Treeshrew)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Tupaia glis* (Diard, 1820)

ลักษณะ

ลักษณะภายนอกโดยทั่วไปคล้ายกระรอกแต่มีหน้ายาวเรียกว่าหางไม่ยาวเป็นพวง และไม่มีพินหน้าคู่ใหญ่เหมือนกระรอก ความยาวหัวและลำตัว 16-23 ซม. หางยาว 15-20 ซม. หรือเท่า ๆ กับความยาวหัวและลำตัว ใบหูสั้นน้ำตาลไม่มีขน ขนตามลำตัวสีน้ำตาลเข้ม มักมีแถบจางๆ ที่ไหล่ทั้งสองข้าง

ถิ่นอาศัย

พบได้ทั้งในพื้นที่ป่าและสวนผลไม้ มักหากินตอนกลางวัน กินปลวกมด หนอนแมลงตามพื้น หรือกินลูกไม้สุกบนต้นไม้ พบได้เฉพาะในภาคใต้

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Vespertilionidae

70

ชื่อสามัญ ค้างคาวจมูกหลอดหูสั้นใต้
(Guillén's Tube-nosed Bat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Murina guilleni* Soisook et al., 2013

ลักษณะ

เป็นค้างคาวกินแมลงขนาดเล็ก ความยาวหัวและลำตัว 42-51 มม. หางยาว 28-42 มม. แขนหน้ายาว 31-36 มม. สีน้ำตาลเทาทั้งตัว ปลายขนบริเวณหัวและคอเป็นสีน้ำตาลแดง จมูกยื่นออกมาด้านหน้าเป็นท่อ หูใหญ่และมน พังผืดหางมีขนปกคลุม

ถิ่นอาศัย

พบได้ในป่าหลากหลายแบบ ทั้งป่าดิบที่สมบูรณ์และตามชายป่าที่มีการรบกวนของมนุษย์ เกาะนอนตามโพรงไม้หรือใต้ใบไม้แห้ง กระจายอยู่เฉพาะทางภาคใต้ของไทยและหมู่เกาะนิโคบาร์ของอินเดียเท่านั้น

เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
รัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Vespertilionidae

71

ชื่อสามัญ ค้างคาวตีนป้อม (Disk-footed Bat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Eudiscopus denticulus* (Osgood, 1932)

ลักษณะ

เป็นค้างคาวกินแมลงขนาดเล็ก ความยาวแขนหน้า 35-38 มม. หูยาว 13-14 มม. โคนหูกว้างและแคบลงที่ปลาย ขอบหลังของโคนหูหยัก ปลายหูมน ดั้งหูยาว และซี่มาข้างหน้า หางยาว 36-40 มม. ขนเป็นมีสีน้ำตาลส้ม นิ้วเท้าสั้น ฝ่าเท้าเป็นแผ่นกว้างและนุ่มตรงกลางเล็กน้อยซึ่งทำหน้าที่เป็นแผ่นสัญญาณอากาศเพื่อเกาะติดกับผิววัตถุที่เกาะนอน แทนที่จะใช้เล็บเกาะเหมือนค้างคาวทั่วไป

ถิ่นอาศัย

เกาะนอนในกระบอกไม้ไผ่ กินแมลงในตามขอบป่า เหนือลำธาร หรือที่โล่งในป่า พบได้ยาก

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Vespertilionidae

72

ชื่อสามัญ ค้างคาวไฟหัวแบนเล็ก (Lesser Bamboo Bat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Tylonycteris pachypus* (Temminck, 1840)

ลักษณะ

เป็นค้างคาวกินแมลงขนาดเล็กมาก ความยาวแขนหน้า 24-28 มม. หางยาว 27-29 มม. หูค่อนข้างสั้นและแคบ ปลายมน ยาว 8-9 มม. ดั้งหูสั้นมาก ปลายมนและชี้มาข้างหน้า ขนสั้น สีน้ำตาลอมเหลือง ตัวและหัวค่อนข้างแบนเพื่อความสะดวกในการมุดเข้าโพรงไม้ไผ่ โคนนิ้วโป้งและฝ่าเท้าเป็นสูญญากาศเพื่อเกาะติดกับผนังด้านในปล้องไม้ไผ่

ถิ่นอาศัย

พบได้ในป่าหลากหลายแบบ ทั้งป่าดิบที่ราบต่ำและป่าผสมผลัดใบ เกาะนอนเป็นกลุ่มเล็กในปล้องไม้ไผ่ หากินตามที่โล่งเหนือเรือนยอดป่า พบได้ทั่วประเทศ

เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
รัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Vespertilionidae

73

ชื่อสามัญ ค้างคาวพินร่องเทาดำ
(Peters's Trumpet-eared Bat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Phoniscus jagorii* (Peters, 1866)

ลักษณะ

เป็นค้างคาวกินแมลงขนาดเล็ก ความยาวแขนหน้า 35-42 มม. หางยาว 38-45 มม. หูกกว้าง ปลายมน ยาว 14-17 มม. ดั้งหูเป็นรูปดาบ ปลายแหลม ยาวและตั้งตรงโคนดั้งหูเป็นหยักเว้า ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของค้างคาวสกุลนี้ ขนสีน้ำตาลเทาทั้งตัว ปลายขนที่หัวและหลังมีสีทอง

ถิ่นอาศัย

พบได้ในป่าหลากหลายแบบ ทั้งป่าดิบที่ราบต่ำและป่าผสมผลัดใบ เกาะนอนตามโพรงไม้หรือใต้ใบไม้แห้ง มีขอบเขตการกระจายอยู่ทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่พบได้ไม่บ่อยนัก

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Vespertilionidae

74

ชื่อสามัญ ค้างคาวมือป้อม (Common Thick-thumbed Bat)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Glischropus tylopus* (Dobson, 1875)

ลักษณะ

เป็นค้างคาวกินแมลงขนาดเล็ก ความยาวแขนหน้า 27-30 มม. หูยาว 9-11 มม. ขอบหลังของโคนหูหยัก ปลายหูมน ดั้งหูสั้นและชี้มาข้างหน้า ขนเป็นสีน้ำตาลเข้ม โคนขนสีดำ ปลายขนบางส่วน เช่นรอบๆ คอ เป็นสีน้ำตาลแดงคล้ายสนิม โคนของนิ้วโป้งเป็นปุ่มซึ่งคาดว่าพัฒนามาเพื่อช่วยในการเกาะ

ถิ่นอาศัย

เกาะนอนในกระบอกไม้ไผ่ที่มีรอยแตกหรือตายแล้ว หรือตามซอกหิน และมันบินกลับช่วยอ่อน กินแมลงในตามขอบป่า เหนือลำธาร ค่อนข้างหายาก พบเฉพาะในภาคใต้

เลี้ยงลูกด้วยนม : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
รัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กุ้ง และ ปู

ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปัก
พันธุ์กรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Atyidae

ชื่อสามัญ กุ้งฝอย

ชื่อท้องถิ่น เคยส้มโอ สารส้มโอ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Caridina sumatrensis* De Man, 1892

76

ลักษณะ

ลำตัวสีเขียวอ่อนใส เหมือนเนื้อส้มโอ มีรอยเส้นตามยาวสีอ่อนและเข้ม ตามีสีน้ำตาลเข้ม ส่วนปลายก้ามหนีบสีขาว มีกรีหยียดตรงปลายกริยาว ยื่น ตรงไปด้านหน้าจุ่มลงเล็กน้อย แผ่นบังหนวดขอบกรี ด้านบนและด้านล่าง มีหนามยื่นแบบฟันเลื่อยที่มีฟันที่ขอบกริด้านบน 22-24 อัน และด้านล่าง 6-8 อัน โดยมีจำนวนฟันขอบกริด้านบน หลังขอบเบ้าตา ประมาณ 6 อัน ขาเดินคู่ที่ 2 ขนาดใหญ่แข็งแรงขนาดเกือบเท่ากัน ตอนปลายเป็นนิ้วของก้ามหนีบ ตอนปลายก้ามหนีบทั้ง 2 ข้าง มีขนยาวปกคลุมเป็น กลุ่มคล้ายพู่กัน เปลือกคลุมหัวและหางมีผิวเรียบเกลี้ยง ปลายหางเรียวยาว แหวมคล้ายสามเหลี่ยม แพนหางยาวเลยส่วนหางเล็กน้อย

ถิ่นอาศัย

หากินตามลำธารน้ำจืดที่มีน้ำไหล ตั้งแต่พื้นที่ตอนบนจนถึงตอนล่าง ของลุ่มน้ำที่มีทางเชื่อมต่อกับทะเล ที่มีพื้นที่ตื้นน้ำเป็นพื้นหิน กรวด ทราย หรือทรายปนโคลนเล็กน้อย ตลอดทั้งพื้นที่อ่างเก็บน้ำ มักหลบซ่อนตัวบริเวณ ซอกหิน รากไม้ กิ่งไม้หรือตามพีชีน้ำ แพร่กระจายในภาคใต้ของประเทศไทย

กุ้งและปู : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เชื้อนรัชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Palaemonidae

ชื่อสามัญ กุ้งฝอยแม่น้ำ

ชื่อท้องถิ่น กุ้งฝอย

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Macrobrachium sintangense* (De Man, 1898)

ลักษณะ

ลำตัวสีเขียวเทาหรือฟ้าแกมเขียว มีรอยเส้นตามยาวสีอ่อนและเข้ม รอยพับที่ปล้องท้องสีเหลือง ตาสีน้ำตาลเข้ม เปลือกคลุมหัวและหาง มีผิวเรียบเกลี้ยง มีกริยาวแต่ส่วนโคนไม่ยกขึ้นเป็นสัน ปลายกริยาวเรียวยาวขึ้น ขอบกริด้านบนและด้านล่างมีหนามยื่นออกขึ้นแบบฟันเลื่อยมีฟันที่ขอบกริด้านบน 11 อัน และด้านล่าง 6 อัน ปลายหางเรียวยาวแคบแหลมคล้ายสามเหลี่ยม แพนหางยาวเลยส่วนหางเล็กน้อย ก้ามหนีบที่เคลื่อนไหวได้ ส่วนโคนของนิ้วมีขนอ่อนสั้นสีน้ำตาลคลุมหนาแน่น ประมาณครึ่งหนึ่งของความยาว ส่วนปลายก้ามหนีบมีสีเขียวมืดน้ำตาล บริเวณข้อต่อของก้ามหนีบคู่ที่ 2 เป็นสีน้ำตาล

ถิ่นอาศัย

หากินตามลำธารน้ำจืด ตั้งแต่พื้นที่ตอนกลางจนถึงตอนล่างของลุ่มน้ำที่มีทางเชื่อมต่อกับทะเลที่มีพื้นที่ตื้นน้ำเป็นพื้นหิน กรวด ทราย หรือทรายปนโคลน มักหลบซ่อนตัวบริเวณซอกหิน รากไม้ กิ่งไม้ หรือตามพืชน้ำแพร่กระจายในทุกภูมิภาคของประเทศไทย

กุ้งและปู : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ **Gecarcinucidae**

78

ชื่อไทย	ปูนา (Ricefield crab)
ชื่อท้องถิ่น	ปูนา
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Sayamia cf. germaini</i> (Rathbun, 1902)

ลักษณะ

กระดองเป็นรูปหกเหลี่ยม โดยกระดองส่วนหน้ามีความกว้างมากกว่าส่วนท้าย กระดองหนูนและเรียบ ก้ามหนีบทั้งสองข้างมีขนาดไม่เท่ากัน เพศผู้มีลักษณะเป็นรูปคล้ายไม้กางเขน โดยมีการป่องออกด้านข้าง

ถิ่นอาศัย

อาศัยหากินตามทุ่งนาและแหล่งน้ำนิ่ง มักหลบซ่อนตัว โดยขุดรูบริเวณชายน้ำ รากไม้ กิ่งไม้หรือตามพืชน้ำ พบแพร่กระจายในบริเวณลุ่มน้ำ คลอง

กุ่มและปู : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Gecarcinucidae

ชื่อสามัญ

ปูลำห้วยตะวันตก

ชื่อท้องถิ่น

ปูลำห้วย

ชื่อวิทยาศาสตร์

Salangathelphusa brevicarinata (Hilgendorf, 1882)

ลักษณะ

กระดองเป็นรูปหกเหลี่ยม ส่วนหน้ามีความกว้างมากกว่าส่วนท้าย กระดองหนูนและเรียบ ขอบด้านข้างตอนหน้าของกระดองมีหนาม 4 อัน มุมด้านข้างกระดอง ลักษณะป้านและมนสอบไปทางด้านท้ายลำตัว บนกระดองไม่มีสันนูนที่บริเวณตอนหน้าตรงกับส่วนหน้าของกระเพาะอาหาร ตอนกลางของกระดองตรงกับส่วนกระเพาะอาหารนูน มีรอยปุ่มแยกจากขอบกระดองด้านข้างส่วนหน้าอย่างชัดเจน ก้ามหนีบทั้งสองข้างมีขนาดไม่เท่ากัน เพศผู้มีลักษณะเป็นรูปคล้ายไม้กางเขนโดยมีการป่องออกด้านข้าง

ถิ่นที่อยู่

อาศัยหากินตามลำธารน้ำจืดที่มีน้ำไหล ที่มีพื้นที่ตื้นน้ำ เป็นพื้นหิน กรวด ทรายหรือทรายปนโคลนเล็กน้อย มักหลบซ่อนตัวบริเวณซอกหินใต้ก้อนหิน รากไม้ กิ่งไม้หรือตามพืชน้ำ แพร่กระจายในภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย

กุงและปู : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Potamidae

80

ชื่อสามัญ ปูน้ำตก ปูหิน

ชื่อท้องถิ่น ปูน้ำตก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Demanietta nakhonsi* Yeo, Naiyanetr & Ng, 1999

ลักษณะ

กระดองเป็นรูปหกเหลี่ยม กระดองส่วนหน้ามีความกว้างมากกว่าส่วนท้ายกระดองแบนและเรียบ ขอบด้านข้างตอนหน้าของกระดองไม่มีหนามแต่มีตุ่มนูนเรียงเป็นแถวตลอดความยาว มุมด้านข้างกระดองลักษณะป้าน และโค้งมนแล้วสอบไปทางด้านท้ายลำตัว บนกระดองมีสันนูน 3 ส่วนที่บริเวณตอนหน้าตรงกลางตรงกับส่วนหน้าของกระเพาะอาหาร ก้ามหนีบทั้งสองข้างมีขนาดไม่เท่ากัน ผิวก้ามเรียบ เพศผู้มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมป้าน

ถิ่นอาศัย

อาศัยหากินตามลำธารน้ำจืด ที่มีน้ำไหลแรงตั้งแต่พื้นที่ตอนบนจนถึงตอนกลางของลุ่มน้ำ ที่มีพื้นที่ตื้นน้ำเป็นพื้นหินกรวดหรือหินปนกรวด มักหลบซ่อนตัวบริเวณซอกหิน ใต้ก้อนหิน หรือ รากไม้ แพร่กระจาย ในภาคใต้พบแถบจังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช

กุ่มและปู : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

หอย

ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปัก
พันธุ์กรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Arcidae

82

ชื่อสามัญ

หอยแครงน้ำจืด

ชื่อท้องถิ่น

หอยแครงน้ำจืด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Scaphula minuta* Ghosh, 1922

ลักษณะ

เป็นหอยสองฝา วงศ์เดียวกับหอยแครงที่พบในทะเล ฝาทั้งสองข้างมีขนาดเกือบเท่ากัน เปลือกบาง เปลือกมีรูปร่างยาวคล้ายลิ้ม ขอบเปลือกด้านบนกับด้านล่างเกือบขนานกัน มีสันด้านหลังเว้าลง มีการสืบพันธุ์และปฏิสนธิภายนอก ตัวอ่อนระยะเริ่มต้นดำรงชีวิตเป็นแพลงตอน จนถึงระยะหนึ่งตัวอ่อนในระยะแพลงตอนจะลงเกาะพื้นและเจริญเติบโตจนเข้าสู่ระยะวัยรุ่น มีขนาดประมาณ 2-8 มม. หอยเจริญพันธุ์มีขนาดยาวประมาณ 1 ซม.

ถิ่นอาศัย

เป็นหอยประจำถิ่น ในประเทศไทยหอยแครงน้ำจืดมีการแพร่กระจายในลุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ลุ่มน้ำในภาคกลาง ยึดเกาะผิวพื้นตามกองหิน สะพานและกระชังเลี้ยงสัตว์น้ำตามปากแม่น้ำ

หอย : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Corbiculidae

ชื่อสามัญ หอยทราย หอยขวาน

ชื่อท้องถิ่น หอยตาด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Corbicula fluminea* (Muller, 1774)

ลักษณะ

เป็นหอยสองฝาขนาดกลาง เปลือกแบนหนาหนัก มีลักษณะความยาวลำตัวสั้นแต่ค่อนข้างสูง เปลือกสองเปลือกไม่เท่ากัน และรูปร่างกลมรีกึ่งสี่เหลี่ยมมนเบี้ยกปุน เปลือกด้านนอกมีลวดลายการเจริญเติบโต เปลือกด้านนอกมีสีขาวหม่น เปลือกด้านในสีขาวหม่นหรือขาวโปร่งแสง

ถิ่นอาศัย

อาศัยหากินตามพื้นทรายและทรายปนโคลน ในแหล่งน้ำไหล ลำคลอง น้ำจืดและแม่น้ำ ตลอดจนถึงบริเวณปากแม่น้ำที่เป็นน้ำจืด หรือน้ำกร่อยเล็กน้อย พบแพร่กระจายในน้ำจืดทุกภูมิภาค

83

หอย : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Mytilidae

84

ชื่อสามัญ หอยกะพงน้ำจืด
ชื่อท้องถิ่น หอยเปรียง
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Limnoperna fortunei* (Dunker, 1857)

ลักษณะ

เป็นหอยสองฝา ฝาทั้งสองข้างมีขนาดเท่ากัน เปลือกมีรูปร่างคล้ายสามเหลี่ยม เปลือกด้านหน้ามีปลายมน เปลือกด้านหลังโค้งกว้าง เปลือกด้านล่างตรงหรือเว้าเล็กน้อย บานพับแคบไม่มีฟัน หอยเจริญพันธุ์มีขนาดยาวประมาณ 2 ซม. และสามารถเจริญได้ถึงขนาด 2.5 ซม.

ถิ่นอาศัย

สร้างเส้นใยยึดเกาะผิวพื้นตามกองหิน สะพาน และกระชังเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นหอยประจำถิ่น แพร่กระจายในลุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลุ่มน้ำภาคกลางได้แก่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาและลุ่มน้ำสาขา ในภาคใต้มีรายงานในลุ่มน้ำตาปี และลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

หอย : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Unionidae

ชื่อสามัญ หอยกาบน้ำจืด
ชื่อท้องถิ่น หอยกาบ
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Physunio inornata* (Lea, 1856)

ลักษณะ

เป็นหอยสองฝา ฝาทั้งสองข้างหนา มีขนาดเกือบเท่ากัน รูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยมคางหมู เปลือกมีสันด้านหลังโค้งนูนป้องกันกลาง เปลือกมีปีกเด่นชัด ขอบบนเฉียงขึ้น มีการสืบพันธุ์และปฏิสนธิภายในตัวเมีย ตัวอ่อนระยะเริ่มต้นจะเจริญอยู่ภายในช่องเหงือก จนถึงระยะหนึ่งจะปล่อยตัวอ่อน ตัวอ่อนเรียกว่า “ไกลคิเดีย” ออกสู่ภายนอก ตัวอ่อนจะเกาะติดบริเวณเหงือก ครีบกินและเกล็ดปลา โดยดำรงชีวิตเป็นแบบปรสิตจนเจริญเติบโตมีลักษณะคล้ายตัวเต็มวัยขนาดเล็กจึงหลุดลงสู่พื้นท้องน้ำเจริญเติบโตแบบอิสระและฝังตัวในพื้นที่โคลน

ถิ่นอาศัย

เป็นหอยประจำถิ่น แพร่กระจายตั้งแต่ทางตอนใต้ของประเทศจีนตลอดมาจนถึงคาบสมุทรมลายู ในประเทศไทย หอยกาบจะฝังตัวตามพื้นโคลนก้นท้องน้ำ ในหนอง บึง อ่างเก็บน้ำ ลำคลองและแม่น้ำ แพร่กระจายในทุกลุ่มน้ำ

หอย : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Unionidae

ชื่อสามัญ หอยกาบอ้วน

ชื่อท้องถิ่น หอยกาบ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Uniandra contradens rusticoides* Brandt, 1974

86

ลักษณะ

เป็นหอยสองฝา ฝาทั้งสองข้างหนา มีขนาดเกือบเท่ากัน รูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยมคางหมู เปลือกมีสีน้ำตาล หลังโค้งนูน ปานกลาง มีปีกสั้นเล็กน้อย เปลือกด้านนอกมีรอยย่นเกือบทั่วทั้งเปลือก มีการสืบพันธุ์และปฏิสนธิภายในตัวเมีย ตัวอ่อนระยะเริ่มต้นจะเจริญอยู่ภายในช่องเหงือกจนถึงระยะหนึ่งจะปล่อยออกสู่ภายนอก ตัวอ่อนจะเกาะติดบริเวณเหงือกครีบและเกล็ดปลา โดยดำรงชีวิตเป็นแบบปรสิต จนเจริญเติบโตมีลักษณะคล้ายตัวเต็มวัยขนาดเล็ก จึงหลุดลงสู่พื้นท้องน้ำ เจริญเติบโตแบบอิสระและฝังตัวในพื้นที่โคลน

ถิ่นอาศัย

จะฝังตัวตามพื้นทรายปนโคลนก้นท้องน้ำ ในหนอง บึง อ่างเก็บน้ำ ลำคลองและแม่น้ำ หอยกาบอ้วนเป็นหอยประจำถิ่น ในประเทศไทยแพร่กระจายในทุกลุ่มน้ำ

หอย : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Unionidae

ชื่อสามัญ หอยลาย หอยไขปลา หอยเม็ดขนุน

ชื่อท้องถิ่น หอยเม็ดขนุน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Scabies crispata* (Gould, 1843)

ลักษณะ

เป็นหอยสองฝา ฝาทั้งสองข้างหนา มีขนาดเกือบเท่ากัน รูปร่างยาว คล้ายลิ้ม เปลือกไม่ป่อง เปลือกมีลายเป็นสันรูปร่างคล้ายตัว V สันคมชัด มีการสืบพันธุ์และปฏิสนธิภายในตัวเมีย ตัวอ่อนระยะเริ่มต้นจะเจริญอยู่ภายในช่องเหงือก จนถึงระยะหนึ่งจะปล่อยตัวอ่อน เรียกว่า "ไกลคิเดียม" ออกสู่ภายนอก ตัวอ่อนจะเกาะติดบริเวณเหงือก ครีบกและเกล็ดปลา โดยดำรงชีวิตเป็นแบบปรสิตจนเจริญเติบโต มีลักษณะคล้ายตัวเต็มวัยขนาดเล็ก จึงหลุดลงสู่พื้นท้องน้ำ เจริญเติบโตแบบอิสระและฝังตัวในพื้นที่โคลน

ถิ่นอาศัย

เป็นหอยประจำถิ่น ในประเทศไทยแพร่กระจายในลุ่มน้ำ ผังตัวตามพื้นที่โคลนกันท้องน้ำ ในหนอง บึงอ่าง เก็บน้ำ ลำคลองและแม่น้ำ

หอย : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

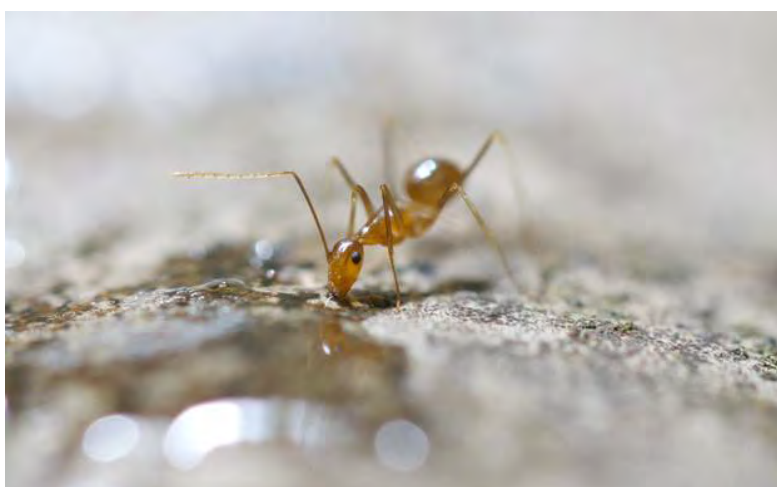

หอย : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

มด

ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปัก
พันธุ์กรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Crematogaster (Orthocrema)* sp.

ชื่อสามัญ มดกันรูปหัวใจ

90

ลักษณะ

เป็นมดขนาดเล็ก ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีน้ำตาลแดง ตารวมมี
มีขนาดเล็ก ปล้องหนวดสองปล้องสุดท้ายขยายขนาดใหญ่ ด้านบนส่วนท้าย
ของอกปล้องที่สามมีหนามสั้นยื่นออกมา มีเอว 2 ปล้อง โดยเอวปล้องที่หนึ่ง
และปล้องที่สองมีขนาดใกล้เคียงกัน เอวปล้องส่วนท้องที่สอง เชื่อมต่อกับ
บริเวณด้านบนของส่วนท้อง เมื่อมองจากด้านบนมีรูปร่างคล้ายหัวใจ

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหารและทำรังบริเวณไม้พื้นล่าง ระดับต่ำจนถึง
เรือนยอดของต้นไม้ พบแพร่กระจายทั่วโลก

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Odontomachus rixosus* F. Smith

ชื่อสามัญ มดกระโดดเหลือง

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีน้ำตาลแดง ขณะที่ขาและท้องมีสีเหลืองส้ม ตารวมมีขนาดเล็ก กรามมีลักษณะยาวและตรงบริเวณด้านบนของส่วนหัวมีร่องตื้นคล้ายรูปตัว v มีเอว 1 ปล้อง โดยเอวมีลักษณะเรียวยาว เล็กลงจากบริเวณด้านล่างขึ้นไปทางด้านบน ปลายส่วนท้องมีเหล็กไน

91

ถิ่นอาศัย

พบหาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดิน และขอนไม้ผุ ในประเทศไทย มีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกจังหวัด

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Pheidole plagiaria* F. Smith (Major)

ชื่อสามัญ มดคั่นร่องโค้ง

92

ลักษณะ

เป็นมดขนาดค่อนข้างเล็ก ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีน้ำตาลแดง ตารวมมีขนาดเล็ก เมื่อมองจากด้านหน้า มีร่องเว้าลึกบริเวณขอบด้านบนของหัว ปล้องหนวดสามปล้องสุดท้ายขยายขนาดใหญ่ มีเอว 2 ปล้อง มดงานทำหน้าที่ป้องกันรัง(major) มีขนาดและรูปร่างแบบสองรูปแบบ(dimorphism)

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดิน ในดินและ ขอนไม้ผู้ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Gnamptogenys bicolor* Emery

ชื่อสามัญ มดค่อมอกแดง

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสองสีคือน้ำตาลแดงและดำ ผิวลำตัวมีลักษณะเป็นหลุม ตารวมมีขนาดปานกลางมีเอว 1 ปล้อง โดยเอวเชื่อมต่อกับท้องเพียงบางส่วน ด้านบนของท้องปล้องที่สองมีรูปร่างโค้งอย่างชัดเจน

93

ถิ่นอาศัย

พบหาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดินและขอนไม้ผุ ในประเทศไทย มีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Tetraponera pilosa* F. Smith

ชื่อสามัญ มดตะนอยขนปุย

94

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีดำ รูปร่างเรียวยาว มีสีน้ำตาลปนดำ ส่วนหัวเมื่อมองจากด้านหน้า มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยม ตารวมมีขนาดใหญ่มาก มีเอว 2 ปล้อง โดยเอวมีลักษณะเรียวยาว ปลายส่วนท้องมีเหล็กไน

ถิ่นอาศัย

หาอาหารและทำรังบริเวณไม้พื้นล่างระดับต่ำ จนถึงเรือนยอดของต้นไม้ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Camponotus rufoglaucus* Jerdon

ชื่อสามัญ มดตะลันปล้องขี้เถ้า

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีดำ ตารวมมีขนาดปานกลางฐานริมฝีปากบนมีลักษณะโค้งเว้ามน ส่วนอกมีลักษณะโค้งเว้าทางด้านบน มีเอว 1 ปล้อง โดยเอวมีลักษณะคล้ายแท่ง ตั้งตรง

ถิ่นอาศัย

พบหาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดิน และขอนไม้ผุ ในประเทศไทย มีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

95

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Centromyrmex feae* (Emery)

ชื่อสามัญ มดตีนหนามแดง

96

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีน้ำตาลแดงเข้ม ตารวมมีขนาดเล็กมาก บริเวณผิวด้านนอกของระยางค์ขา (tibiae) ของขาคู่กลางมีขนแข็งหรือหนามขนาดเล็ก มีเอว 1 ปล้อง ปลายส่วนท้องมีเหล็กใน

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดิน ในดิน และขอนไม้ผุ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Aenictus laeviceps* (F. Smith)

ชื่อสามัญ มดทหารอกเรียบ

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก เอว และท้องสีดำ และเข้าฐานหนวดอยู่ใกล้กับฐานริมฝีปากบน ไม่มีตารวม มีเอว 2 ปล้อง ซึ่งมีขนาดและรูปร่างเหมือนกัน ปลายส่วนท้องมีเหล็กใน

ถิ่นอาศัย

หาอาหารบริเวณพื้นดินและเป็นผู้ล่ามด และแมลงหลายชนิด พบแพร่กระจายในป่าฝนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ใน ภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้

97

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cerapachys* sp.

ชื่อสามัญ มดท้องคอด

98

ลักษณะ

เป็นมดขนาดเล็ก ส่วนหัว ออก เอว และท้องสีน้ำตาลแดง เบ้าฐานหนวด อยู่ใกล้กับฐานริมฝีปากบนและมองเห็นได้ชัดเจน ตารวมมีขนาดเล็ก มีเอว 1 ปล้อง ท้องปล้องแรกแบ่งแยกออกจากท้องปล้องที่สองโดยมีร่องลึก ปลายส่วนท้องมีเหล็กไน

ถิ่นอาศัย

พบในดิน พื้นดิน และขอนไม้ผุ มีการแพร่ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดสกุลนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Anoplolepis gracilipes* (F. Smith)

ชื่อสามัญ มดน้ำหวานหรือมดน้ำผึ้ง

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก เอว และท้อง มีสีน้ำตาลแดง ฐานหนวดมีความยาวจนถึงขอบด้านบนของหัวประมาณสองในสามของความยาวหนวด ตารวมมีขนาดปานกลาง ออกปล้องแรกค่อนข้างยาว ออกปล้องที่สองและสามเชื่อมต่อกัน มีเอว 1 ปล้อง โดยเอวมีลักษณะคล้ายคล้ายแท่งตั้งตรง

99

ถิ่นอาศัย

พบหาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดิน และขอนไม้ผู้พบแพร่กระจายทั่วโลก และจัดเป็นชนิดมดรุกราน (invasive species) ชนิดหนึ่ง

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Stigmatomma reclinatum* (Mayr)

ชื่อสามัญ มดปากเลื้อยตัวใหญ่

100

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก เอว และท้อง มีสีน้ำตาลแดง ตารวมมีขนาดเล็ก ดูด้านหน้าไม่มีปีกคลุมฐานริมฝีปากบน ส่วนปลายของกรามแหลม ขนบนส่วนหัวยาวและบาง มีเอว 1 ปล้อง โดยเอวเชื่อมต่อกับท้องตลอดความสูงทั้งหมดของเอว ส่วนท้องแต่ละปล้อง แบ่งแยกออกจากกัน โดยร่องตื้นๆ ปลายส่วนท้องมีเหล็กใน

ถิ่นอาศัย

พบบริเวณพื้นดิน ในดิน และขอนไม้ผุ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ectomomyrmex astutus* (F. Smith)

ชื่อสามัญ มดปุยฝ้ายป่า

ลักษณะ

เป็นมดขนาดค่อนข้างใหญ่ ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีดำ ตารวมมีขนาดเล็ก ด้านบนอกปล้องแรกไม่มีพื้นรูปสามเหลี่ยมขนาดเล็กหนึ่งคู่ยื่นตรงออกมาทางด้านข้าง มีเอว 1 ปล้อง ปล้อง ลายส่วนท้องมีเหล็กใน

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดิน ในดิน และขอนไม้ ฝุ ประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

101

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Echinopla striata* F.Smith

ชื่อสามัญ มดมุ่ม

102

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก เอว และท้อง มีสีดำและร่างกายปกคลุมด้วยเส้นขนตั้งตรงสีดำจำนวนมาก ตารวมมีขนาดปานกลาง มีเอว 1 ปล้อง โดยด้านบนของเอวมีลักษณะคล้ายซี่ฟันเล็กๆ หลายอัน

ถิ่นอาศัย

พบหาอาหารและทำรังบริเวณไม้พื้นล่างระดับต่ำ กิ่งไม้ขนาดเล็ก จนถึงเรือนยอดของต้นไม้ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในหลายพื้นที่ของภาคใต้

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Tetramorium pacificum* Mayr

ชื่อสามัญ มดรีว

ลักษณะ

เป็นมดขนาดค่อนข้างเล็ก ส่วนหัว ออก เอว และท้อง มีสีน้ำตาลแดง เข้ม และมีขนสีขาวสั้นปกคลุม ตารวมมีขนาดปานกลาง ปล้องหนวด 3 ปล้อง ปล้องสุดท้ายขยายขนาดใหญ่ บริเวณด้านบนและด้านล่างตอนท้าย ของอก ปล้องที่สามมีหนามยื่นออกมาด้านละหนึ่งคู่ มีเอว 2 ปล้อง

103

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดิน ในดินและขอนไม้ผุ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Meranoplus bicolor* (Guerin-Meneville)

ชื่อสามัญ มดโล่ที่บ้าน

104

ลักษณะ

เป็นมดขนาดเล็ก ส่วนหัว ออก และเอว มีสีน้ำตาลแดง ส่วนท้องมีสีน้ำตาลแดงปนดำ มีขนสีขาวยาวปกคลุมทั้งตัว ตารวมมีขนาดปานกลาง มีแนวร่องลึกเหนือตา ผิวด้านบนของอกมีรูปร่างคล้ายโล่ที่ขนาดกว้าง มีเอว 2 ปล้อง

ถิ่นอาศัย

หาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดิน ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Polyrhachis (Myrmopla) armata* (LeGuillou)

ชื่อสามัญ มดหนามกระตังดำ

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก และเอว มีสีดำ ขณะที่ส่วนท้องและขา มีสีน้ำตาลแดง ตารวมมีขนาดปานกลาง ออกปล้องแรกตั้งอยู่บนส่วนหน้า มีหนามยาวยื่นไปทางด้านหน้า ส่วนท้ายด้านบนของอกปล้องที่สามมีหนามยาวยื่นไปทางด้านหลัง มีเอว 1 ปล้อง โดยด้านบนของเอวมีลักษณะคล้ายหนามยื่นโค้งไปทางด้านส่วนท้อง

105

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหารและทำรังบริเวณไม้พื้นล่าง ระดับต่ำจนถึงเรือนยอดของต้นไม้ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Recurvidris* sp.

ชื่อสามัญ มดหนามกลับ

106

ลักษณะ

เป็นมดขนาดค่อนข้างเล็ก ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีน้ำตาลแดง ตารวมมีขนาดเล็ก บริเวณด้านบนตอนท้ายของอกปล้องที่สามมีหนามที่โค้งไปทางด้านบนเฉียงไปทางด้านหลังหนึ่งคู่ รอยต่อระหว่างเอวปล้องที่สอง และส่วนท้องมีลักษณะคอดจากด้านบนลงมาด้านล่างมีเอว 2 ปล้อง

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดินในดิน และขอนไม้ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Polyrhachis (Cyrtomyrma) laevisissima* F. Smith

ชื่อสามัญ มดหนามเกลี้ยงขาแดง

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก เอว และท้อง มีสีมันวาวขณะที่บริเวณส่วนขา มีสีน้ำตาลแดง ตารวมมีขนาดปานกลาง มีรอยคอดที่แบ่งชัดระหว่างอกปล้องแรกและปล้องที่สอง มีเอว 1 ปล้อง โดยด้านบนของเอวมีลักษณะคล้ายตุ่มหนามขนาดเล็ก

ถิ่นอาศัย

พบหาอาหารและทำรังบริเวณไม้พื้นล่างระดับต่ำ ไม้พุ่ม กิ่งไม้ขนาดเล็ก จนถึงเรือนยอดของต้นไม้ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Polyrhachis (Myrmatopa) varicolor* Viehmeyer

ชื่อสามัญ มดหนามหลายสี

108

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก และเอว รวมทั้งขา มีสีน้ำตาลแดง ขณะที่ส่วนท้องมีสีดำ ตารวมมีขนาดปานกลาง ส่วนท้ายด้านบนของปล้องที่สามมีหนามเล็กยี่นๆ ตรงไปทางด้านบน มีเอว 1 ปล้อง โดยด้านบนของเอวมี่ลักษณะคล้ายหนามยื่นโค้งไปทางด้านส่วนท้อง

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหารและทำรังบริเวณไม้พื้นล่างระดับต่ำ จนถึงเรือนยอดของต้นไม้ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้เฉพาะในภาคใต้

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Polyrhachis (Myrma) proxima* Roger

ชื่อสามัญ มดหนามทึบทองง่าม

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีเหลืองทองและดำ ตารวมมีขนาดปานกลาง ออกปล้องแรกด้านบนส่วนหน้ามีหนามยื่นไปทางด้านหน้า ด้านบนของอกมีลักษณะเป็นขอบเล็กๆ มีเอว 1 ปล้อง โดยมุมด้านบนสองข้างของเอวมีลักษณะคล้ายหนามยื่นไปทางด้านบน และด้านข้างของเอวทั้งสองด้าน มีตุ่มหนามเล็กยื่นออกมาเล็กน้อย

109

ถิ่นอาศัย

พบหาอาหารและทำรังบริเวณไม้พื้นล่างระดับต่ำ จนถึงเรือนยอดของต้นไม้ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Platythyrea parallela* (F. Smith)

ชื่อสามัญ มดหลอดหม่น

110

ลักษณะ

เป็นมดขนาดค่อนข้างใหญ่ ส่วนหัว ออก เอว และท้อง มีสีดำ ขามีสีน้ำตาลดำ ตาไม่มี ขนาดปานกลาง ด้านบนส่วนท้ายของอกปล้องที่สาม และส่วนท้ายด้านบนของเอวมีฟันยื่นออกมา ระวังค์ขา (tibiae) ของขาคู่ที่สามแต่ละข้างมีหนามแข็งคล้ายซี่หวีสองอัน มีเอว 1 ปล้อง เอวมีลักษณะทรงเหลี่ยมตามยาว ปลายส่วนท้องมีเหล็กไน

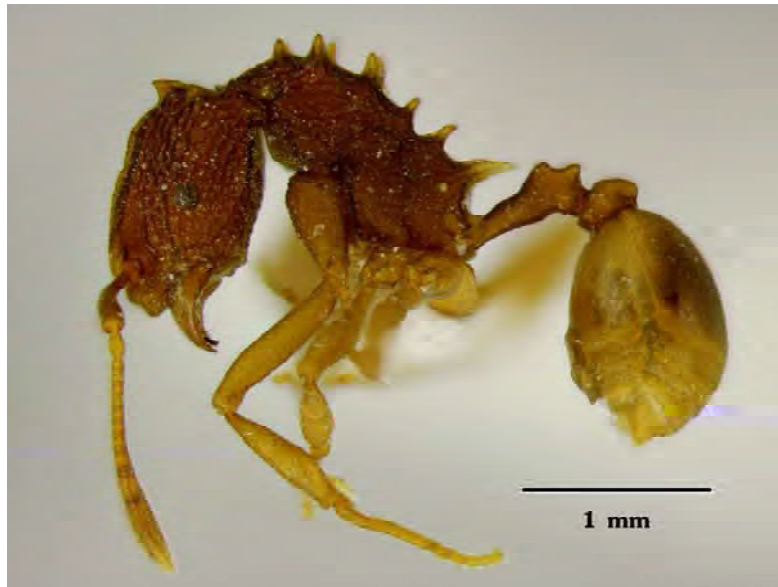
ถิ่นอาศัย

หาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดิน ไนดิน และขอนไม้ผุ ในประเทศไทย มีรายงานการพบในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Proatta butteli* Forel

ชื่อสามัญ มดหลังหนาม

ลักษณะ

เป็นมดขนาดค่อนข้างเล็ก ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีน้ำตาลแดง ตารวมมีขนาดเล็ก บริเวณด้านบนของส่วนหัวมีปุ่มหนูนเล็กประมาณ 3 คู่ ขอบด้านบนของส่วนอกมีตุ่มหนามเป็นแถวเรียงกันมีเอว 2 ปล้อง

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดิน ในดิน และ ขอนไม้ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

111

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Acropyga acutiventris* Roger

ชื่อสามัญ มดหัวละม้ายท้ายใหญ่

ลักษณะ

เป็นมดขนาดค่อนข้างเล็ก ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีเหลือง ส่วนหัวมีเส้นขนตั้งตรงหลายเส้น ตารวมมีขนาดปานกลาง บริเวณด้านบนของอกมีร่องลึก มีเอว 1 ปล้อง เอวมีลักษณะคล้ายแท่งตั้งตรง

ถิ่นอาศัย

พบหาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดินและขอนไม้ผุ ในประเทศไทย มีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Tapinoma melanocephalum* (Fabricius)

ชื่อสามัญ มดเหม็น

ลักษณะ

เป็นมดขนาดเล็ก มีสองสี โดยส่วนหัวสีน้ำตาล ออก เอว และส่วนท้องมีสีน้ำตาลอ่อน ขณะที่ขาและหนวดสีอ่อนกว่า ตารวมมีขนาดปานกลาง มีเอว 1 ปล้อง ส่วนเอวจะถูกปกคลุมด้วยส่วนท้อง

113

ถิ่นอาศัย

พบแพร่กระจายทั่วโลกโดยเฉพาะในพื้นที่เมืองหรือชุมชน

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lophomyrmex bedoti* Emery

ชื่อสามัญ มดดอกแหลมไพโร

114

ลักษณะ

เป็นมดขนาดค่อนข้างเล็ก ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีน้ำตาลแดง ตารวมมีขนาดปานกลาง ปล้องหนวดสามปล้องสุดท้ายขยายขนาดใหญ่ ออก ปล้องแรกสูงชันกว่าออกปล้องที่เหลือ ด้านบนส่วนท้ายของออกปล้องที่สามมีหนามยื่นออกมา มีเอว 2 ปล้อง

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหาร และทำรังบริเวณพื้นดิน ในประเทศไทย มีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Technomyrmex* sp.

ชื่อสามัญ มดเอวแบน

ลักษณะ

เป็นมดขนาดเล็ก ส่วนหัว ออก เอว และท้องสีน้ำตาล ตารวมมีขนาดปานกลาง ออกปล้องแรกมักจะมีเส้นขนตั้งตรง มีเอว 1 ปล้อง โดยเอวถูกปกคลุมด้วยส่วนท้อง

ถิ่นอาศัย

พบหาอาหารและทำรัง ตั้งแต่บริเวณในดินจนถึงเรือนยอดของต้นไม้ พบแพร่กระจายทั่วโลก

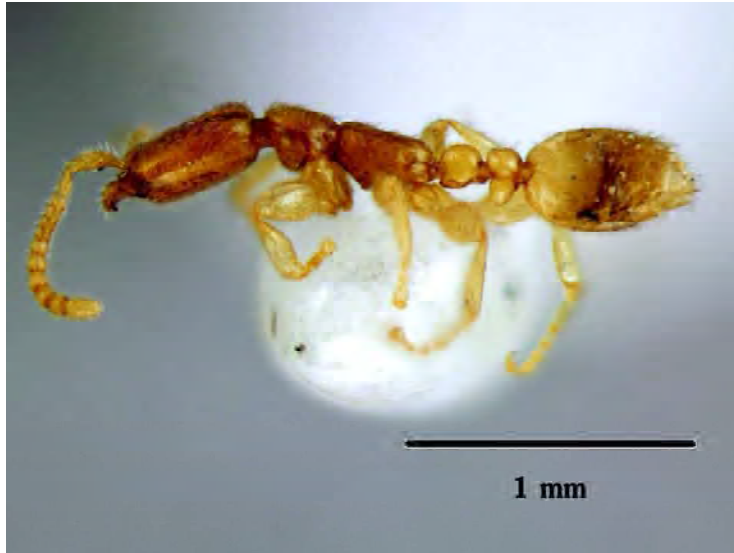
115

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Leptanilla* sp.

ชื่อสามัญ มดเอวย้อย

ลักษณะ

116

เป็นมดขนาดเล็ก ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีน้ำตาลแดง ตารวมมีขนาดเล็กมาก มีร่องลึกก้นระหว่างอกปล้องแรกและปล้องที่สอง มีเอว 2 ปล้อง โดยเอวปล้องที่สองมีพู่ขนาดเท่ากับเอวปล้องที่สอง ยื่นลงมาบริเวณด้านล่างของเอวปล้องที่สอง

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหาร และทำรังบริเวณพื้นดิน และในดิน ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดสกุลนี้ค่อนข้างน้อย

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Odontoponera denticulata* (F. Smith)

ชื่อสามัญ มดไอ้ซิ่นดำ

ลักษณะ

เป็นมดขนาดค่อนข้างใหญ่ ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีดำ ตารวม มีขนาดเล็ก ต้านบนอกปล้องแรกมีฟันรูปสามเหลี่ยมขนาดเล็กหนึ่งคู่ยื่นตรงออกมาทางด้านข้าง บริเวณผิวของส่วนหัว ออกและเอว มีร่องลึกมีเอว 1 ปล้อง ปลายส่วนท้องมีเหล็กไน

117

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดิน ในดิน และขอนไม้ผุ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Carebara* sp.

ชื่อสามัญ แมงมัน

118

ลักษณะ

เป็นมดขนาดเล็กมาก ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีน้ำตาลแดง ตารวมมีขนาดเล็กมาก ปล้องหนวดสองปล้อง สูดท้ายขยายขนาดใหญ่ มีเอว 2 ปล้อง

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดิน ในดิน และขอนไม้ผู้ พบแพร่กระจายทั่วโลก ในประเทศไทยมีรายงานการ พบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bothriomyrmex* sp.

ชื่อสามัญ -

ลักษณะ

119

เป็นมดขนาดเล็ก ส่วนหัว ออก และเอวสีน้ำตาลแดง ส่วนท้องสีดำ ตารวมมีขนาดเล็ก มีเอว 1 ปล้อง โดยเอวถูกปกคลุมด้วยส่วนท้องเพียงเล็กน้อย

ถิ่นอาศัย

พบในดิน พื้นดิน และขอนไม้ผู้มีการแพร่กระจาย พบทั่วโลก ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้น้อยมาก มีรายงานการพบมดชนิดนี้เป็นแห่งแรกในภาคใต้ของประเทศไทย คือพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา - ประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dilobocondyla* sp.

ชื่อสามัญ -

120

ลักษณะ

เป็นมดขนาดปานกลาง ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีน้ำตาลแดง ตารวมมีขนาดปานกลาง มีร่องลึกเหนือตารวม ออก ปล้องแรกมีพื้นขนาดเล็กยื่นออกมาบริเวณด้านบนข้างละหนึ่ง มีเอว 2 ปล้อง โดยเอวปล้องที่หนึ่งทรงกลมยาว

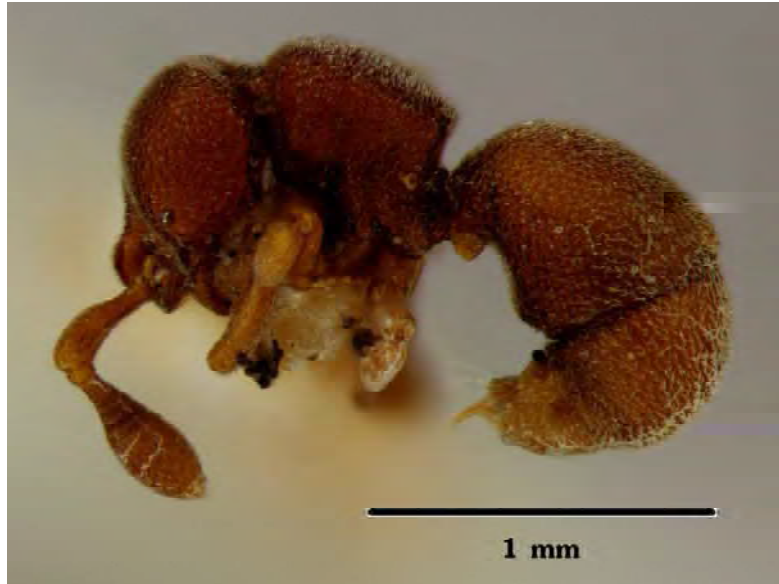
ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหารและทำรังบริเวณไม้พื้นล่าง ระดับต่ำจนถึงเรือนยอดของต้นไม้ ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดสกุลนี้ค่อนข้างน้อย

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Discothyrea* sp.

ชื่อสามัญ -

ลักษณะ

เป็นมดขนาดเล็กมาก ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีน้ำตาลแดง ตารวมมีขนาดเล็กมาก ปล้องหนวดปล้องสุดท้ายขยายขนาดใหญ่กว่าปล้องที่เหลือรวมกัน ฐานริมฝีปากบนยื่นไปทางด้านหน้าเห็นอกราม มีเอว 1 ปล้อง โดยส่วนท้ายของเอวเกือบทั้งหมดเชื่อมต่อกับส่วนท้อง และส่วนท้องมีรูปร่างโค้งอย่างชัดเจน ปลายส่วนท้องมีเหล็กใน

ถิ่นอาศัย

หาอาหารและทำรังบริเวณพื้นดิน และในดิน พบแพร่กระจายทั่วโลก ในประเทศไทยมีรายงานการพบในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วงศ์ Formicidae

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rhopalomastix* sp.

ชื่อสามัญ -

122

ลักษณะ

เป็นมดขนาดค่อนข้างเล็ก ส่วนหัว ออก เอว และท้องมีสีน้ำตาลแดงเข้ม เข้ม ตารวมมีขนาดเล็ก พูหน้าซึ่งอยู่เหนือฐานริมฝีปากบนอยู่ในตำแหน่งที่ใกล้เคียงกันมาก ออกปล้องที่หนึ่ง สอง และสาม มีความลาดชันของผิวด้านบนใกล้เคียงกัน มีเอว 2 ปล้อง

ถิ่นอาศัย

โดยส่วนใหญ่พบหาอาหาร และทำรังบริเวณไม้พื้นล่างระดับต่ำ โดยเฉพาะในเปลือกไม้ของไม้ยืนต้น ในประเทศไทยมีรายงานการพบมดชนิดนี้ในทุกพื้นที่

มด : ในพื้นที่โครงการสำรวจทรัพยากรกายภาพและชีวภาพพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

- รศ.ดร. วิเชียร จาณูพจน์. 2553 โครงการจัดทำฐานข้อมูลด้านภูมิสารสนเทศ (GIS database) พื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา
- ดร.พิพัฒน์ สร้อยสุข และ ผศ.ดร.สาระ บำรุงศรี. 2553 ความหลากหลายของค้างคาวและนกในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จ.สุราษฎร์ธานี
- ดร.ศันสรีย์ยา ว่างกลางกูร. 2553 ความหลากหลาย และการแพร่กระจายของประชากรสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกและสัตว์เลื้อยคลานในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช อพ. สธ. เขื่อนรัชชประภา การไฟฟ้าฝ่ายผลิต
- ผศ.ดร.วชิระ เหล็กนิ่ม และ พิมลพรรณ ลีละวัฒนากุล. 2553 พรรณกุ่ม ปู หอย ปลา และ อุปนิสัยการกินอาหารเบื้องต้น ในแหล่งน้ำพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนรัชชประภา จ.สุราษฎร์ธานี
- รศ.ดร.ศุภฤกษ์ วัฒนสิทธิ์ และดร.นาวิ หนูนอนันต์. 2553 ความหลากหลายของมดในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนรัชชประภา อพ.สธ. จังหวัดสุราษฎร์ธานี